

Polish Grammar in a Nutshell

**© Oscar E. Swan
University of Pittsburgh
2003**

This gramamatical reference guide summarizes the information on Polish sounds and grammar which should be mastered by the intermediate-level student of the language.

CONTENTS

The Polish Alphabet and Sounds 5
Notes on Spelling and Pronunciation 6
Sound Changes 7

Some Classroom Expressions 8

Nouns 9

    Noun Gender 9
    Cases and Case Use 10
    Noun Phrases 11
    Regular Noun Endings 12
    Noun Endings Depending on the Hard-Soft Distinction 17
    Noun Declensions 19
    Days of the Week 23
    Months 23
    Compass Directions 23

Pronouns 24

    Personal Pronouns 24
    Possessive Pronouns 25
    Demonstrative and Relative Pronouns 26
    Intensive Pronoun 28
    Distributive Pronoun 28
    Reflexive Pronoun 28

Adjectives 29

    Adjective-Noun Order 29
    Comparison of Adjectives 29
    Adjective Opposites 30

Adverbs 32

Numerals 36

    Cardinal Numerals 36
    Compound Numbers 36
    Declension of Cardinal Numerals 37
    Collective Numerals 40
    Reified Numerals 41
    Counting People 41

Ordinal Numerals	42
Time of Day	42
Dates, Years	42
Expressing 'How Old'	42
Prepositions	43
Prepositions Expressing 'at', 'to', 'from'	45
Expressions of Time	45
Polish Translations of 'For'	46
Conjunctions	48
Verbs	49
Finite Verb Categories	49
Present Tense	51
Summary of Verb Classes	54
Imperative	55
Past Tense	56
Future Tense	56
Perfective and Imperfective Aspect	58
Verbs of Motion	60
Conditional Mood	61
Participles and Gerunds	62
Passive Voice	64
Impersonal Verbs	64
Reflexive Verbs	65
Important Sentence Constructions	68
Constructions with the Infinitive	68
Modal Expressions	68
'Introducing' Sentences	68
Expressing 'There Is'	69
Predicate Nouns and Adjectives	69
Yes-No Questions	69
Negation	69
Word Order	70
Sentence Intonation	71
Appendix: Particles, Fillers, and Common Adverbs	72

THE POLISH ALPHABET AND SOUNDS

LETTER	APPROXIMATE ENGLISH SOUND	EXAMPLE
a	father	tak <i>thus, so, yes</i> , raz <i>once</i>
ą	dome	sa <i>they are</i> , waż <i>snake</i>
The sound ą is pronounced like <i>om</i> , except that the lips or tongue are not completely closed to pronounce the <i>m</i> , leaving a nasal resonance instead.		
b	big	bok <i>side</i> , aby <i>so that</i>
bi-	beautiful	bieg <i>course, run, race</i>
c	fits	co <i>what</i> , noc <i>night</i>
ch	hat	chata <i>cottage</i> , ucho <i>ear</i>
The sound of ch is much raspier and noisier than English <i>h</i> .		
ci-	cheek	ciasto <i>cake</i> , cicho <i>quiet</i>
cz	chalk	czas <i>time</i> , gracz <i>player</i>
ć	cheek	choć <i>although</i> , nićmi <i>thread (Inst. pl.)</i>
The letters ć and ci- are pronounced the same. The combination ci- is used before a vowel. The letter c before i is pronounced like ć/ci- . The sound of ć/ci- , pronounced with the mouth in the position of English <i>y</i>), is different from that of cz , pronounced with the mouth in the position of English <i>r</i>).		
d	do	data <i>date</i> , lada <i>counter</i>
dz	odds	cudzy <i>foreign</i> , wodze <i>reins</i>
dzi-	jeans	dziadek <i>grandfather</i> , kładzie <i>puts</i>
dź	jeans	wiedźma <i>witch</i> , łódź <i>boat</i>
dż	jaw	dżez <i>jazz</i> , radża <i>rajah</i>
The letters dź and dzi- are pronounced the same. The combination dzi- is used before a vowel. The letters dz before i are pronounced like dź/dzi- . The sound of dź/dzi- , pronounced with the mouth in the position of English <i>y</i>), is different from that of dż , pronounced with the mouth in the position of English <i>r</i>).		
e	ever	ten <i>this, that (masc.)</i> , dane <i>data</i>
ę	sense	geś <i>goose</i> , tęsknić <i>long for</i>
The sound ę is pronounced like <i>em</i> , except that the lips or tongue are not completely closed to pronounce the <i>m</i> , leaving a nasal resonance instead. At the end of a word, the letter ę is normally pronounced the same as e : naprawdę "naprawde".		
f	felt	farba <i>paint</i> , lufa <i>rifle-barrel</i>
g	get	guma <i>rubber</i> , noga <i>leg, foot</i>
gi-	bug you	giełda <i>stock-market</i> , magiel <i>mangle</i>
h	hat	hak <i>hook</i> , aha <i>aha!</i>
Pronounced the same as ch (see above), the letter h appears mainly in words of foreign origin.		
i	cheek	list <i>letter</i> , igła <i>needle</i>
j	you, boy	jak <i>as</i> , raj <i>paradise</i>
k	keg	kot <i>cat</i> , rok <i>year</i>
ki-	like you	kiedy <i>when</i> , takie <i>such (neut.)</i>
l	love	las <i>forest</i> , dal <i>distance</i>
ł	wag, bow	łeb <i>(animal) head</i> , był <i>he was</i>
mi-	harm you	miara <i>measure</i> , ziemia <i>earth</i>

m	<i>moth</i>	mama <i>mama</i> , tom <i>volume</i>
n	<i>not</i>	noc <i>night</i> , pan <i>sir</i>
ni-	<i>canyon</i>	nie <i>no, not</i> , nigdy <i>never</i>
ń	<i>canyon</i>	koń <i>horse</i> , hańba <i>disgrace</i>

The letters **ń** and **ni-** are pronounced the same. The combination **ni-** is used before a vowel. The letter **n** before **i** is pronounced like **ń/ni-**.

o	<i>poke</i>	pot <i>sweat</i> , osa <i>wasp</i>
ó	<i>toot</i>	ból <i>pain</i> , ołów <i>pencil</i>

The letter **ó** is pronounced the same as **u**.

p	<i>pup</i>	pas <i>belt, strap</i> , łapa <i>paw</i>
pi-	<i>stop you</i>	piana <i>foam</i> , konopie <i>hemp</i>
r	<i>arriba (Span.)</i>	data <i>date</i> , rada <i>advice, counsel</i>

The sound **r** is pronounced by trilling the tip of the tongue, as in Spanish or Italian.

rz	<i>pleasure</i>	rzeka <i>river</i> , morze <i>sea</i>
-----------	-----------------	---

The letter-combination **rz** is pronounced the same as **ż**; see below.

s	<i>sad</i>	sam <i>the same (masc.)</i> , pas <i>belt</i>
si-	<i>sheep</i>	siano <i>hay</i> , sito <i>sieve</i>
sz	<i>shark</i>	szal <i>frenzy</i> , dusza <i>soul</i>
ś	<i>sheep</i>	oś <i>axle</i> , kwaśny <i>sour</i>

The letters **ś** and **si-** are pronounced the same. The combination **si-** is used before a vowel. The letter **s** before **i** is pronounced like **ś/si-**. The sound of **ś/si-**, pronounced with the mouth in the position of English)y), is different from that of **sz**, pronounced with the mouth in the position of English)r).

t	<i>top</i>	tam <i>there</i> , kot <i>cat</i>
u	<i>toot</i>	but <i>shoe</i> , tu <i>here</i>
w	<i>vat</i>	wata <i>cotton wadding</i>
y	<i>ill</i>	dym <i>smoke</i> , ty <i>you (sg.)</i>
z	<i>zoo</i>	zupa <i>soup</i> , faza <i>phase</i>
zi-	<i>azure</i>	ziarno <i>grain</i> , zima <i>winter</i>
ż	<i>azure</i>	wyraźny <i>clear, distinct</i>
ź	<i>pleasure</i>	żaba <i>frog</i> , plaża <i>beach</i>

The letters **ź** and **zi-** are pronounced the same. The combination **zi-** is used before a vowel. The letter **z** before **i** is pronounced like **ź/zi-**. The sound of **ź/zi-**, pronounced with the mouth in the position of English "y", is different from that of **ż**, pronounced with the mouth in the position of English "r".

NOTES ON SPELLING AND PRONUNCIATION

1. The Polish alphabet has no Q, V or X, although these letters may be found in transcriptions of foreign names, and in a few borrowed words, e.g. **video**, **pan X Mr. X.**

2. Polish vowels **a, e, i, y, o, u** (**ó**) are all pronounced with exactly the same short length, achieved by not moving the tongue or the lips after the onset of the vowel, as happens, for example, in English vowel-sounds **ee (knee)**, **oe (toe)**, **oo (boot)**. Only the nasal vowels are pronounced long, the length being due to rounding the lips and pronouncing the glide "w" at the end: **sa**.

3. Polish consonant sounds may be pronounced slightly differently according to position in a word. Most importantly, voiced consonant sounds **b, d, dz, g, rz, w, z, ź, ż** are pronounced as unvoiced sounds (**p, t, c, k, sz, f, s, ś, sz**, respectively) in final position. For example, **paw** is pronounced "paf"; **chodź** is pronounced "choć".

voiced	b	d	dz	g	rz	w	z	ź	ż
voiceless	p	t	c	k	sz	f	s	ś	sz

4. The letters **ą** and **ę** are usually pronounced like **on/om** or **en/em**, respectively, before consonants. For example, **ład** is pronounced "lont"; **dąb** is pronounced "domp"; **tepy** is pronounced "tempy"; **dęty** is pronounced "denty"; and so on. Before **ć** and **dź**, **ę** and **ą** are pronounced **eń/oń**: **chęć** "cheńć", **ładzie** "lońdzie". Before **k** and **g**, **ą** and **ę** may be pronounced as **o** or **e** plus the English **ng** sound: **mąka**, **potęga**. The vowels **ą** and **ę** are usually denasalized before **l** or **ł**: **zdjęli** "zdjeli", **zdjął** "zdjoł".

5. The stress in a Polish word falls on the next-to-last syllable: **sprawa SPRA-wa**, **Warszawa War-SZA-wa**, **gospodarka go-spo-DAR-ka**, **zadowolony za-do-wo-LO-ny**. As these examples show, Polish syllables tend to divide after a vowel. Words in **-yka** take stress on the preceding syllable: **mateMATyka**, **MU-zyka**. The past-tense endings **-yśmy/iśmy**, **-yście/-iście** do not cause a shift in place of stress: **BY-łyś-my**.

6. Spelling rules:

a. So-called kreska consonants (**ć, dź, ń, ś, ź**) are spelled with an acute mark only at word-end and before consonants; otherwise, they are spelled as **c, dz, s, z, n** plus a following **i**: **dzień** "dzeń", **nie** "ńe". Before the vowel **i** itself, no extra **i** is needed: **ci** "ći" *to you*.

b. Certain instances of **b, p, w, f, m** are latently soft, meaning that they will be treated as soft (in effect, as kreska consonants) before vowels. In the spelling, they will be followed by **i**. Compare **paw** *peacock*, plural **pawie** (**paw'-e**) *peacocks*.

c. The letter **y** can be written only after a hard consonant (see below) or after **c, cz, dz, rz, sz, ź**. The letter **i** after the consonants **c, dz, n, s, z** always indicates the pronunciations **ć, dź, ń, ś, ź**, respectively. Only **i**, never **y**, may be written after **l** or **j**.

d. The letter **e** is usually separated from a preceding **k** or **g** by **i**, indicating a change before **e** of **k, g** to **k', g'**: **jakie**, **drogie**.

e. The letter **j** is dropped after a vowel before **i**: **stoję** *I stand* but **stoisz** *you stand*.

SOUND CHANGES

1. When describing word formation, some consonants are counted as hard (H) and others as soft (S):

H	p	b	f	w	m	t	d	s	z	n	ł	r	k	g	ch	
S1	p'	b'	f'	w'	m'	ć	dź	ś	ź	ń	l	rz	c	dz	sz	j
S2													cz	ż		

Hard consonants can soften before certain endings. For example, **r** goes to **rz** before the Locative singular ending **-e**, as in **biur-'e: biurze** office (from **biuro**).

The consonants **p, b, f, m, w** at the end of a word may turn out to be soft (**p', b', f', m', w'**, spelled **pi-, bi-, fi-, mi-, wi-**), when not at the end of a word; cf. **paw** peacock, pl. **pawie**.

2. One often observes vowel changes within Polish words depending on whether endings are added to them. The most important such changes involve an alternation between **o** and **ó**, **ę** and **a**, **io/ia** and **ie**, and between **e** and nothing (fleeting **e**). These changes may be observed in the singular and plural forms of the following nouns: **stół stoły** table-tables, **ząb zęby** tooth-teeth, **śasiad sąsiedzi** neighbor-neighbors, **chłopiec chłopcy** boy-boys, **pies psy** dog-dogs.

SOME CLASSROOM EXPRESSIONS

co to znaczy? <i>what does that mean?</i>	proszę <i>please, you're welcome, here you are</i>
czy są pytania? <i>Are there questions?</i>	proszę czytać <i>please read</i>
dobrze <i>fine</i>	proszę odpowiedzieć na pytanie <i>please answer the question</i>
dziękuję <i>thank you</i>	proszę otworzyć książki <i>please open your books</i>
świetnie <i>great</i>	proszę pisać <i>please write</i>
głośniej <i>more loudly, louder</i>	proszę posłuchać <i>please listen</i>
głośno <i>loud(ly)</i>	proszę tłumaczyć <i>please translate</i>
jak to się mówi? <i>how does one say that?</i>	proszę to powiedzieć po polsku <i>please say that in Polish</i>
jak to się mówi? <i>how does one spell that?</i>	proszę zamknąć książki <i>please close your books</i>
jeszcze mamy czas <i>we still have time</i>	proszę powtórzyć <i>please repeat</i>
jeszcze raz <i>one more time</i>	proszę zacząć <i>please begin</i>
już nie mamy czasu <i>we don't have any more time</i>	rozumiem <i>I understand</i>
lepiej <i>better</i>	tak <i>yes</i>
mam pytanie <i>I have a question</i>	taśmy <i>tapes</i>
mówię <i>I speak</i>	teraz dobrze <i>now it's right</i>
na pamięć <i>by heart</i>	to nie jest ważne <i>that's not important</i>
na przykład <i>for example</i>	to nic <i>that's nothing</i>
następny <i>next (person)</i>	ustnie <i>orally</i>
nie <i>no</i>	wiem <i>I know</i>
nie pamiętam <i>I don't remember</i>	w porządku <i>O.K., all right</i>
nie rozumiem <i>I don't understand</i>	wyraźnie <i>clearly, distinctly</i>
nie wiem <i>I don't know</i>	z pamięci <i>from memory</i>
niedobrze <i>not right</i>	zadanie na jutro <i>tomorrow's assignment</i>
niewyraźnie <i>indistinctly</i>	zeszyt(y) <i>notebook(s)</i>
pamiętam <i>I remember</i>	zupełnie dobrze <i>completely right</i>
pisemnie <i>in writing</i>	
po angielsku <i>in English</i>	
po polsku <i>in Polish</i>	
prawie dobrze <i>almost right</i>	

OUTLINE OF POLISH GRAMMAR

NOUNS

LACK OF ARTICLES. Polish does not have elements corresponding to English indefinite and definite articles *a, an, the*. One interprets a noun as definite or indefinite on the basis of context. Hence **dom** may be interpreted as 'a house' or 'the house'.

NOUN GENDER. Polish nouns have three genders: masculine, feminine and neuter. Grammatical gender has nothing to do with natural gender (sex). It is mainly of importance for purposes of grammatical agreement. For example, feminine nouns require that a modifying adjective have 'feminine' endings, as in **dobra lampa** *a good lamp*; compare to masculine **dobry stół** *good table* or neuter **dobre drzewo** *good tree*. While names for males will be masculine in gender, and names for females will be feminine, other objects in the world are divided up according to gender in an arbitrary way. For example, **nos** *nose* is masculine in gender, and **głowa** *head* is feminine; **słońce** *sun* is neuter, while **księżyc** *moon* is masculine.

NOUNS STEMS. Nouns may end in a consonant or in a vowel; if in a vowel, the stem of the noun, to which endings are added, is obtained by subtracting the vowel. For example, the stem of **głowa** *head* is **głow-**, while the stem of **nos** *nose* is **nos-**.

MASCULINE NOUNS usually end in a consonant, for example: **nos** *nose*, **stół** *table*, **hotel** *hotel*, **piec** *stove*, **mąż** *husband*. Some masculine names of persons end in **-a**, for example, **kolega** *colleague*, and even **mężczyzna** *man*. Often masculine nouns show different stems before endings and when there is no ending, as **stół** *table*, **stoły** *tables*, or **mąż** *husband*, **mężowie** *husbands*.

PLURAL OF MASCULINE NOUNS. Masculine non-personal nouns ending in hard consonants usually form the plural in **-y**, for example **nos nosy** *nose(s)*, **stół stoły** *table(s)*. One writes **i** after **k** or **g**: **czek czeki** *check(s)*. Masculine nouns ending in soft consonants (see above under Sound Changes) usually form the plural in **-e**, for example **hotel hotele** *hotel(s)*, **piec piece** *stove(s)*.

MASCULINE PERSONAL NOUNS often take special endings in the plural. Usually the ending is **-i/y**, preceded by a softening of the preceding consonant: **student studenci** *student(s)*, **Polak Polacy** *Pole(s)*, and so on. With titles and relations, the ending **-owie** often occurs: **pan panowie** *sir(s)*, **profesor profesorowie** *professor(s)*, **mąż mężowie** *husband husbands*; **brat bracia** *brother(s)* is quite exceptional.

FEMININE NOUNS most often end in **-a**, for example, **lampa** *lamp*, **kobieta** *woman*, **krowa** *cow*, **siostra** *sister*, **mama** *mother*, **torba** *bag*, **ulica** *street*. Some feminine nouns end in a soft consonant, for example, **twarz** *face*, **kość** *bone*, **rzecz** *thing*. A few feminine personal nouns end in **-i**, as **gospodyni** *landlady*. The noun **osoba** *person* is feminine in gender, whether it refers to a man or a woman.

PLURAL OF FEMININE NOUNS. Feminine nouns follow approximately the same rules as masculine nouns when forming the plural. Nouns ending in a hard consonant take **-y**, for example **kobiety** *women*, **krowy** *cows*, **siostry** *sisters*, **torby** *bags*. One writes **i** after **k** or **g**: **noga nogi** *leg(s)*. Feminine nouns whose stem ends in a soft consonant usually take **-e**, although some take **-y/i**, for example **koleje** *rails*, **ulice** *streets*, **twarze** *faces*, **rzeczy** *things*, **kości** *bones*.

NEUTER NOUNS end in **-o** or (after soft consonants) **-e**, for example **mydło** *soap*, **koło** *wheel*, **piwo** *beer*, **morze** *sea*, **pole** *field*, **zdanie** *opinion*. Exceptional are nouns like **imię** *name* and **zwierzę** *animal*, which end in **ę**. Some neuter nouns, borrowed from Latin, end in **-um**, for example **muzeum** *musuem*.

PLURAL OF NEUTER NOUNS. Neuter nouns form the plural in **-a**, for example: **koła** *wheels*, **piwa** *beers*, **morza** *seas*, **pola** *fields*, **zдания** *opinions*. Nouns like **imię** and **zwierzę** have plurals **imiona** *names*, **zwierzęta** *animals*. The plural of **muzeum** is **muzea**. The noun **dziecko** *child* is of neuter gender, even though it refers to a person. Its plural is **dzieci** *children*.

SUMMARY OF NAMES FOR PEOPLE AND THEIR PLURALS.

babcia *grandmother*, **pl babcie**
brat *brother*, **pl bracia**
chłopiec *boy*, **pl chłopcy**
ciocia *aunt*, **pl ciocie**
córka *daughter*, **pl córki**
człowiek *man, human*, **pl ludzie**
dziadek *grandfather*, **pl dziadkowie**
dziecko *child*, **pl dzieci**
dziewczyna *girl*, **pl dziewczyny**
kobieta *woman*, **pl kobiety**
koleżanka *f colleague*, **pl koleżanki**
kolega *m. colleague*, **pl koledzy**
krewna *f relative*, **pl krewne**
krewny *m relative*, **pl krewni**
mężczyzna *man*, **pl mężczyźni**
mąż *husband*, **pl mężowie**
matka *mother*, **pl matki**

narzeczona *fiancée*, **pl narzeczone**
narzeczony *fiancé*, **pl narzeczeni**
ojciec *father*, **pl ojcowie**
osoba *person*, **pl osoby**
przyjaciel *m friend*, **pl przyjaciele**
przyjaciółka *f friend*, **pl przyjaciółki**
sąsiad *m neighbor*, **pl sąsiedzi**
sąsiadka *f neighbor*, **pl sąsiadki**
siostra *sister*, **pl siostry**
syn *son*, **pl synowie**
ta pani *that lady*, **pl te panie**
ten pan *that gentleman*, **pl ci panowie**
wujek *uncle*, **pl wujkowie**
znajoma *f acquaintance*, **pl znajome**
znajomy *m acquaintance*, **pl znajomi**
żona *wife*, **pl żony**

CASES AND CASE USE

Polish nouns have different case forms for expressing GRAMMATICAL CASE, related to the function of the noun in a sentence. There are forms for each gender for the Nominative, Genitive, Dative, Accusative, Instrumental, Locative, and Vocative cases - seven cases in all. In general, the Nominative case is used to express the SUBJECT of a sentence, the Dative to express the INDIRECT OBJECT (to or for whom something is done), the Accusative the DIRECT OBJECT (the item perceived or acted on by the subject). The Instrumental expresses the MEANS BY WHICH something is done (for example, ride *by train*, write *with a pen*). The Genitive expresses POSSESSION and, in general, most meanings of 'of', for example *husband of my sister*, *top of the mountain*, *end of the film*, and so on. The Locative is used with certain prepositions, especially prepositions expressing the simple locational senses of 'in', 'at', 'on'; and the Vocative is occasionally used in direct address. Here is a summary of the main Polish case uses. The pronominal questions with the corresponding forms of **co** *what* and **kto** *who* are given next to the case-name.

NOMINATIVE (co? kto?) The Nominative case is used to express:

1. Subject of finite verb. **Jan kocha Marię** *Jan-Nom. loves Maria. Maria kocha Jana* *Maria-Nom. loves Jan.*
2. Subject of existential 'be': **Jan jest w domu** *Jan-Nom. is at home. Czy jest szynka?* *Is there any ham-Nom?*
3. Complement of the identifying phrase **to jest/są** *that is/those are*: **To jest nowe muzeum.** *That is a new museum-Nom. To są moje okulary* *Those are my eyeglasses.*
4. Complement of a naming phrase: **Jestem Adam Wolak.** *I am Adam Wolak-Nom.*

GENITIVE (czego? kogo?). The Genitive case is used to express:

1. Almost all meanings of "of", including possession: **To jest dom mojego przyjaciela** *That's the house of my friend-Gen. To jest koniec pierwszej lekcji* *That's the end of the first lesson-Gen.*
2. After many prepositions, including **do** *to*, **bez** *without*, **dla** *for*, **z** *from, out of*, **od** *from*, **u** *at a person's place*, and others (for a fuller list, see further below under Prepositions). **Tu jest coś dla ciebie** *Here is something for you-Gen. Idę do kina bez was* *I'm going to the movies without you-Gen. On jest starszy od siostry* *He is younger than (his) sister-Gen. Wracam z Warszawy* *I'm returning from Warsaw-Gen.*
3. After negated transitive (Accusative-requiring) verbs. Compare: **Mam nowy telewizor.** *I have a new television set-Acc. Nie mam nowego telewizora* *I don't have a new television set-Gen. Już skończyłem drugą lekcję* *I have already finished the second lesson-Acc. Jeszcze nie zacząłem drugiej lekcji* *I haven't begun the second lesson-Gen. yet.*
4. Complement of negative existentials **nie ma** *there isn't*, **nie było** *there wasn't*, **nie będzie** *there won't be*. **Nie ma masła** *there is no butter-Gen. Marii jeszcze nie ma* *Maria-Gen. isn't here yet.*
5. After many verbs, for example the verb **szukać**: **Szukam ciekawego prezentu** *I'm looking for an interesting present-Gen.* Here is a list of common verbs which take the Genitive case: **bać się** *be afraid of*, **napić się** *have a drink of*, **nienawidzić** *hate*, **pilnować** *look after, tend, mind*, **potrzebowa** *need*, **słuchać** *listen to*, **spodziewać się**

expect, **szukać** look for, **uczyć się** study, **uczyć** teach, **używać** use, make use of, **wymagać** require, demand, **zapomnieć** forget, **życzyć** wish, desire.

6. After numbers 5 and above (Gen. pl.): Compare **jedno świeże jajko** one fresh egg, **pięć świeżych jajek** five fresh eggs-Gen.pl.; **jedna szeroka ulica** one wide street, **sześć szerokich ulic** six wide streets-Gen.pl.; **jeden nowy hotel** one new hotel, **siedem nowych hoteli** seven new hotels-Gen.pl.

7. After weights and measures and all kinds of quantifiers like **dużo**, **mało**, **trochę**: **trochę sera** a little cheese-Gen. **kieliszek wina** a glass of wine-Gen. **szklanka wody** a glass of water-Gen. **dużo domów** a lot of houses-Gen.pl. **mało mieszkań** not many apartments-Gen.pl.

8. To express the sense "some, a bit of": **Nalać ci herbaty?** Should I pour you some tea-Gen?.

9. Genitive of time: **tej nocy** on that night.

DATIVE (czemu? komu?). The Dative case is used to express:

1. Senses of 'to' and 'for' a person, especially the indirect object (naming the recipient or beneficiary, or sometimes the person negatively affected by, an action). **Kup mi coś.** Buy me-Dat. something. **Zepsułem ci samochód.** I've ruined your car for you-Dat.

2. After verbs of direct speech: **Powiedz mi coś.** Tell me-Dat. something.

3. In construction with certain verbs like **podoba się** be pleasing to, **pomóc pomagać** help, **powodzi się** be successful for, **smakować** taste (good) to, **dziwić się** be surprised at, and others: **Twój kolega podoba mi się.** Your colleague is attractive to me-Dat. **Dobrze mu się powodzi.** He-Dat. is doing very well. **Muszę mu pomagać.** I have to help him-Dat. **Dziwię się tobie.** I'm surprised at you-Dat. **Zdaje ci się** it seemsthat way to you.

4. As the subject of impersonal adverbs: **Jest mi zimno.** I-Dat. am cold (it's cold to me-Dat.), **Nam jest łatwo.** It's easy for us-Dat.

5. After the prepositions **dzięki** due to, **ku** toward, **przeciwko** against: **Wszystko, co wiem, to dzięki tobie.** Everything I know is thanks to you-Dat.. **Nie mam nic przeciwko temu.** I don't have anything against that-Dat..

ACCUSATIVE (co? kogo?). The Accusative case is used to express:

1. The complement after transitive verbs: **Mam brata i siostrę** I have a brother-Acc. and sister-Acc. **Chcę kupić ser, masło, i cytrynę** I want to buy cheese-Acc., butter-Acc., and a lemon-Acc. **Chciałbym poznać twoich przyjaciół** I'd like to meet your friends-Acc.. This use of the Accusative is called the direct-object use. In general, one chooses the Accusative after a verb unless there is a specific reason to use another case.

2. After the prepositions **przez** across, through, by (means of); **za** in the meaning in/after (a period of time) or in exchange for; after **na** in the meaning for or to; and after **w** in the meaning into: **Pan Józef został zaangażowany przez pana Kowalczyka.** Jozef was hired by Mr. Kowalczyk-Acc. **Będę gotowy za minutę.** I'll be ready in a minute. **Dziękuję za prezent.** Thanks for the present-Acc. **Idziemy do Warszawy na konferencję.** We're going to Warsaw to a conference-Acc. **Wchodzimy w las.** We're entering the forest-Acc.

3. In expressing duration of time. **Pracowałem tam jedną godzinę.** I worked there one hour-Acc.

INSTRUMENTAL (czym? kim?). The Instrumental case is used to express:

1. Predicate nouns (nouns after linking verbs like **być** be). **Jestem farmakologiem.** I am a pharmacist-Inst. **Ona jest gwiazdą filmową.** She is a movie star-Inst.

2. Expressing "by means of": **Jedziemy tam moim samochodem.** We're going there in my car-Inst. **Piszę nowym długopisem.** I'm writing with a new ball-point-Inst. Here also goes the "Instrumental of Path": **Niech pan idzie tą ulicą do rogu.** Go along this street-Inst. to the corner.

3. Accompaniment of an action by a body movement: **Ona machnęła ręką.** She waved (with) her hand. **On zareagował uśmiechem.** He reacted with a smile-Inst.

4. Abstract causes: **Byłem zaskoczony jego szczerością.** I was surprised by his sincerity-Inst.

5. With respect to: **starszy wiekiem ale nie usposobieniem** older with respect to age but not attitude.

6. Certain time periods: **zimą** in the winter, **nocą** at night, **wieczorem** in the evening.

7. After the prepositions **między** between, **nad** over, **pod** under, **przed** before, **z** with, **za** behind. **Idę na koncert z moimi dobrymi przyjaciółmi** I'm going to a concert with my good friends-Inst.

8. After certain verbs, e.g. **interesować się** be interested in, **zajmować się** be busy with. **Interesuję się muzyką klasyczną.** I'm interested in classical music-Inst. **Matka zajmuje się domem i dziećmi.** Mother takes care of the house-Inst. and children-Inst.

LOCATIVE (o czym? o kim?). The Locative case is required after the prepositions **w** in, **na** on, at, **o** about, **po** after, **przy** near, during, while. **On jest teraz w domu** He is at home-Loc. now. **Po zajęciach idziemy na kolację** After classes-Loc. we are going to supper. **Muszę kupić znaczki na poczcie** I have to buy stamps at the post-office-Loc. **Biblioteka stoi przy ulicy Pięknej** The library is next to Piekna Street-Loc.

VOCATIVE. Usually, the Nominative case functions as a de facto Vocative: **Paweł, chodź tu!** Pawel-Nom., come here!. However, in conjunction with titles, the Vocative is obligatory: **Dzień dobry, panie profesorze!** Hello, professor-Voc.!

SUMMARY: THE MAIN KINDS OF NOUN PHRASES IN A SENTENCE
TOGETHER WITH THE CASES THEY USUALLY TAKE

SUBJECT OF VERB (NOMINATIVE CASE):

Ewa uczy się. *Ewa-Nominative is studying..*

SUBJECT OF EXISTENTIAL VERB (NOMINATIVE CASE, GENITIVE if negated):

Ewa jest. *Ewa is at home-Nominative.*

Ewy nie ma. *Ewa is not at home-Genitive.*

COMPLIMENT IN AN IDENTITY SENTENCE, after **to jest/są** (NOMINATIVE CASE):

Ewa to jest **moja dobra przyjaciółka**. *Ewa is my good friend-Nominative.*

PREDICATE NOMINAL - nominal complement of 'be' - (INSTRUMENTAL CASE):

Ewa jest **interesującą osobą**. *Ewa is an interesting person-Instrumental.*

DIRECT OBJECT OF VERB (ACCUSATIVE CASE, GENITIVE if negated):

Ewa kupuje nową **bluzkę**. *Ewa buys a new blouse-Accusative.*

Ewa nie chce kupić **tej bluzki**. *Ewa doesn't want to buy that blouse-Genitive.*

OBLIQUE (NON-ACCUSATIVE) OBJECT OF VERB:

a. of a bare verb (the case depends on the oblique-case verb):

Ewa pilnuje **dziecka**. *Ewa looks after the child-Genitive*

Ewa pomaga **Adamowi**. *Ewa helps Adam-Dative.*

Ewa zajmuje się **domem**. *Ewa takes care of the house-Instrumental*

b. of a verb plus preposition (the case depends on the verb and preposition):

Ewa czeka na **Adama**. *Ewa waits for Adam-Accusative*

Ewa boi się **ciemności**. *Ewa is afraid of the dark-Genitive*

Ewa zastanawia się nad **problemem**. *Ewa considers the problem-Instrumental*

Ewa myśli o **swoim psie**. *Ewa thinks about her dog-Locative.*

INDIRECT OBJECT (DATIVE CASE):

Ewa coś mówi **Adamowi**. *Ewa says something to Adam-Dative.*

PHRASE OF MEANS (INSTRUMENTAL CASE):

Ewa jeździ do pracy **autobusem**. *Ewa goes to work by bus-Instrumental*

COMPLEMENT OF LOCATIONAL PREPOSITION (preposition plus, usually, either
LOCATIVE or INSTRUMENTAL CASE, depending on the preposition):

Ewa mieszka **w Warszawie**. *Ewa lives in Warsaw-Locative*

Ewa stoi **przed domem**. *Ewa stands in front of the house-Instrumental*

With people, the locational preposition is **u** plus the Genitive:

Byłem **u lekarza**. *I was at the doctor's.*

COMPLEMENT OF VERB OF MOTION:

a. PLACE TO WHICH (usually **do** plus GENITIVE or **na** plus ACCUSATIVE CASE,
depending on the kind of noun; see below under Prepositions):

Ewa idzie do **domu**. *Ewa goes home-Genitive*

Ewa idzie na **koncert**. *Ewa goes to a concert-Accusative*
 Idę **do dentysty**. *I'm going to the dentist's.*

- b. PLACE FROM WHICH (usually **z** plus Genitive, **od** plus Genitive with people):
 Ewa wraca z **pracy**. *Ewa returns from work-Genitive.*
 Wracam od **mojego przyjaciela**. *I'm returnign from my friend's.*

POSSESSOR (GENITIVE CASE):

To jest dom **Ewy**. *That is Ewa's-Genitive house.*

HEAD OF A PREPOSITIONAL PHRASE OF ACCOMPANIMENT (Z PLUS INSTRUMENTAL CASE):

Ewa rozmawia **z Adamem**. *Ewa talks with Adam.-Instrumental*

IDIOMATIC BARE-CASE PHRASES, IN GENITIVE, ACCUSATIVE, or INSTRUMENTAL CASE:

następnego dnia *next day-Genitive of time*
wieczorem *in the evening-Instrumental of time*
cała noc *all night long-Accusative of time*

CHART OF REGULAR NOUN ENDINGS

Here is a summary chart of regular noun endings. By **-0** is meant 'no ending'. For rules on the distribution of endings, see the following page.

	feminine		masculine	neuter	
Sg. N	-a (-i) or -0		-0	-o	or -e
G	-y/i		-u or -a	-a	
D	-e	or -y/i	-owi	-u	
A	-ę	or -0	=N/G	=N	
I	-ą		-em	-em	
L	=D		-e or -u	-e	or -u
V	-o	or -y/i	=L	=N	
Pl. NV	-y/i	or -e	(-y/i or -i) or -e	-a	
G	-0		-ów or -y/i	-0	
D	-om		-om	-om	
A	=N		=N/G	=N	
I	-ami		-ami	-ami	
L	-ach		-ach	-ach	

Consonants soften before **-e** (DLsg. feminine and LVsg. masculine and Lsg. neuter, and before **-i** (Npl. masculine persons). For chart of softening, see earlier under SOUND CHANGES.

DISTRIBUTION OF ENDINGS

1. FEMININE.

a. Hard-stems in **-a**, like **kobieta** *woman*, take left-hand endings; soft-stems in **-o** (zero), like **twarz** *face*, take right-hand endings; soft-stems in **-a** (**ulica** *street*) or **-i** (**gospodyni** *landlady*) take italicized alternatives.

b. Soft-stem diminutive and affectionate names take Vsg. in **-u** (thus, **Basia Barb**, Vsg **Basiu**).

c. Before DLsg. **-'e**, consonants soften; thus, **nog-'e: nodze** *leg-DLsg.*.

2. MASCULINE.

a. Animate nouns take Gsg. in **-a**. Most inanimates take Gsg. in **-u**. There are many exceptions.

b. Animate nouns take Asg. like the Gsg. in **-a pies**, NAsg. **psa** *dog*. Inanimates take Asg.=Nsg. in **-o** (zero): **zeszyt**, NAsg. **zeszyt** *notebook*.

c. A handful of masculine nouns take Dsg. in **-u**, e.g., **pan panu, chopiec chłopcu, ojciec ojcu, pies psu**.

d. Velar and soft stems take LVsg. in **-u: hotel hotelu** *hotel*, **ręcznik ręczniku** *towel*. Others take LVsg. in **-'e** preceded by consonant softening (thus, **zeszyt-'e: zeszyt** *notebook-LVsg.*).

e. Hard-stem nouns take NVpl. in **-y/i: zeszyt zeszyty** *notebook*. Personal nouns soften the stem consonant (thus, **student-'i: studenci** *students*). Soft-stems take **-e: kraj kraje** *country -ies*. Names for titles and relations tend to take NVpl. in **-owie**, as **syn synowie** *son(s)*, **ojciec ojcowie** *father(s)*, **maż mężowie** *husband(s)*, and others.

f. Hard stems take Gpl. in **-ów: zeszyt zeszytów** *notebook*. Most soft-stems take Gpl. in **-y/i (hotel hoteli** *hotel*), although some, especially stems in **c, dz,** and **j**, take **-ów: kraj krajów** *country*.

g. Personal nouns take Apl.=Gpl, as **student, GApl. studentów**. All others take Apl.=Npl., as **hotel, NApl. hotele, zeszyt, NApl. zeszyty**.

3. NEUTER.

a. Soft-stems take NAVsg. in **-e: pole** *field*. hard stems take NAVsg. in **-o: drzewo** *tree*.

b. Velar and soft stems take LVsg. in **-u: polu, łóżku**. others take LVsg. in **-'e** preceded by consonant softening (thus, **biur-'e: biurze** *office-Lsg.*).

c. Some soft-stem neuters with a collective meaning, or naming areas or spaces, take Gpl. in **-y/i** (thus, **wybrzeże wybrzeży** *seacoast*, **narzędzie narzędzi** *tool, Gpl narzędzi*).

d. A very few neuters, most importantly those in **-um**, do not decline in the sg. and take Gpl. in **-ów**. See **muzeum** in the illustrations to follow.

e. A few neuters have NAsg. in **-ę** and have soft stems in the sg., hard stems in the pl.; see **imię imienia** *name(s)*, **zwierzę zwierzęcia** *animal(s)* in the illustrations to follow.

THE MOST CHALLENGING POLISH CASE FORMS. The noun endings which are the most challenging to learn are those that depend on determining whether the stem consonant (the consonant before the ending) is 'hard' or 'soft'. Endings depending on this distinction are a) the Locative sg. of all nouns, b) the Dative sg. of feminine nouns, c) the Nominative/Accusative pl. of masculine and feminine nouns, and d) the Genitive plural of masculine nouns.

Here is the chart of Polish hard (or 'plain') and corresponding soft consonants:

H	p	b	f	w	m	t	d	s	z	n	ł	r
S	p'	b'	f'	w'	m'	ć	dź	ś	ź	ń	l	rz

H	k	g	ch	st	zd	śl	źl	sn				
S	c	dz	sz	ść	źdź	śl	źl	śń	cz	ż	j	

A. THE LOCATIVE CASE.

1. Masculine and neuter nouns form the Locative sg. by adding **-e** to a softenable consonant and by softening the consonant: **zeszyt zeszytce** *notebook*. Non-softenable consonants, including **k, g, ch**, take **-u**: **hotel hotelu** *hotel*, **mieszkanie mieszkaniu** *apartment*, **ręcznik ręczniku** *towel*, **pudełko pudełku** *box*. The adjective ending is **-ym (-im)**: **dobrym** *good*, **drogim** *expensive, dear*, **moim** *my*. Irregular Locatives: **dom domu** *house*, **pan panu** *Sir*, **syn synu** *son*.

2. Feminine nouns form the Locative by adding **-e** to a softenable consonant, including **k, g, ch**) and softening the consonant: **kobieta kobiecie** *woman*, **książka książce** *book*. Non-softenable consonants take **-y (-i)**: **ulica ulicy** *street*, **rzecz rzeczy** *thing*. The adjective ending is **-ej**: **nowej** *new*, **drogiej** *expensive, dear*, **mojej** *my*.

3. The Locative plural of all nouns, without exception, is **-ach**: **zeszytach** *notebooks*, **mieszkaniach** *apartments*. The adjective ending is **-ych (-ich)**: **nowych** *new*, **drogich** *expensive, dear*, **moich** *my*.

NOTES:

a. Before the ending **-e** (e plus preceding softening), most nouns containing **ia** or **io/ió** in the root before **t, d, s, z**, change **ia** to **ie** and **io/ió** to **ie** (**śasiad** *LVsg. sąsiedzie* *neighbor*, **kościół** *LVsg. kościołe* *church*).

b. The possible change of root **ą** and **ó** to **ę** and **o** in masculine nouns before all endings holds here too: **mąż** *LVsg. mężu* *husband*, **stół** *LVsg. stole* *table*. Mobile **e** occurs in many masculine noun stems, and is dropped before all endings: **budynek** *GLVsg. budynku* *building*.

B. THE DATIVE CASE.

1. For feminine nouns, the Dative sg. is like the Locative sg. There are no exceptions to this rule.

2. Neuter nouns always take **-emu -u**: **młodemu drzewu** *young tree-D*, **nowemu mieszkaniu** *new apartment-D*.

3. Masculine nouns usually take **-emu -owi**: **temu człowiekowi**. However, a few common masculine nouns take **-u**, for example, **pies psu** *dog*, **kot kotu** *cat*, **pan panu**

Sir, ojciec ojcu father, chłopiec chłopcu boy (but: **syn synowi son**). This is almost a complete list, so assume **-owi** for a masculine noun unless you know for sure the ending is **-u**.

4. The Dative plural is **-ym (-im) -om** for all adjectives and nouns: **dobrym studentom good students-D, szerokim ulicom wide streets-D, nowym mieszkaniom new apartments-D**. There are no exceptions.

C. THE NOMINATIVE PLURAL OF NOUNS AND ADJECTIVES. The Accusative pl. of all nouns (other than masculine-personal nouns) is like the Nominative pl.

1. All neuter nouns form the NApl in **-a**: **drzewo drzewa tree(s), mieszkanie mieszkania apartment(s), muzeum muzea museum(s)**. Special types: **imię imiona name(s), zwierzę zwierzęta animal(s)**.

2. Masculine NON-PERSONAL and all feminine nouns, personal or otherwise, form the NApl by adding **-y/i** to hard consonants (choose **i** after **k** and **g**) and **-e** to soft consonants: **zeszyt zeszyty notebook(s), ołówek ołówki pencil(s), hotel hotele hotel(s), dziewczyna dziewczyny girl(s), książka książki book(s), ulica ulice street(s)**. Feminine nouns not ending in **-a** take either **-y/i** or **-e**: **rzecz rzeczy thing(s), powieść powieści novel(s), twarz twarze face(s)**.

3. The NApl ending of the adjective is **-e** (**ie** after **k** and **g**). This is the same ending as the neuter singular adjective ending: **dobre, drogie, moje**.

4. Masculine PERSONAL NOUNS take **y/i** as expected, but they soften the stem consonant before this ending. A modifying adjective takes the same ending and shows the same softening: **dobry student, dobrzy studenci good student(s), młody urzędnik, młodzi urzędnicy young clerk(s)**. Many masculine personal nouns, especially names for relations, take **-owie**: **pan panowie gentleman/-men, ojciec ojcowie father(s), syn synowie son(s)**. Irregular: **brat bracia brother(s), człowiek ludzie men/people**.

NOTES:

- a. With masculine personal nouns, **ch** softens to **ś** (not to **sz**): **Czech Czesi**.
- b. Adjectives whose stem already ends in a soft consonant still take **-y/i**: **interesujący człowiek, interesujący ludzie interesting man/people**.
- b. Adjectives (participles) in **-ony** change to **-eni**: **zmęczony zmęczeni tired**.

D. THE GENITIVE PLURAL

1. The Genitive plural of FEMININE and NEUTER nouns is usually **-0**, i.e., nothing: **kobieta kobiet woman, drzewo drzew tree**.

2. The Genitive plural of masculine nouns is usually: **-ów** after hard (plain) stems, and **-y/i** after soft stems: **student studentów student, hotel hoteli hotel**. However, many stems in **dz, c,** and **j** take **-ów** instead of expected **-y/i**: **kraj krajów country**.

3. The Gpl. adjective ending is **-y/i**: **dobrych, drogich**.

NOTES:

- a. With masculine persons, the Gpl. form is also used as the Accusative plural: **Widzę tych studentów. I see those students**.

b. A few, but not many, soft-stem feminine-declension nouns take Gpl. in y/i: **skrzela skrzela** *gill*.

c. A few soft-stem neuter nouns take Gpl. in y/i: **wybrzeże wybrzeży** *seacoast*.

d. Masculine personal nouns with Npl. in **-owie** take GApl. in **-ów** no matter what: **sędzia sędziowie** *judge(s)*, hence Gpl. **sędziów**.

e. With neuter and feminine nouns, the Gpl. ending in **-0** (zero) can prompt a mobile vowel **e** or the root-vowel changes **ę: a, o: ó: książka książek** *book*, **ręka rąk** *hand*, **morze mórz** *sea*.

NOUN DECLENSIONS. For illustrative purposes, here are the full declensions (sets of case endings) of some representative Polish nouns of all three genders. Remember that:

a. Masculine-gender animate nouns have the Accusative singular like the Genitive; inanimate nouns have the Accusative singular like the Nominative. In the plural, masculine personal nouns have the Accusative like the Genitive. All non-masculine personal nouns have the Accusative plural like the Nominative plural.

b. Neuter-gender nouns have identical Nominative and Accusative forms in both singular and plural.

c. Feminine nouns have identical Dative and Locative forms in the singular, and identical Accusative and Nominative forms in the plural.

d. All nouns have the same Dative, Instrumental, and Locative forms in the plural. The Vocative plural of all nouns is like the Nominative plural.

MASCULINE NOUNS:

Masculine Non-Personal

	Sg.	Pl.		Sg.	Pl.
	sklep <i>store</i> (masc. hard-stem)			hotel <i>hotel</i> (masc. soft-stem)	
N	sklep	sklepy		hotel	hotele
G	sklepu	sklepów		hotelu	hoteli
D	sklepowi	sklepom		hotelowi	hotelom
A	sklep	sklepy		hotel	hotele
I	sklepem	sklepami		hotelem	hotelami
L	sklepie	sklepach		hotelu	hotelach
V	sklepie	sklepy		hotelu	hotele

stół *check* (hard-stem, ó: o)

N	stół	stoły
G	stołu	stołów
D	stołowi	stołom
A	stół	stoły
I	stołem	stołami
L	stole	stołach
V	stole	stoły

gołąb *pigeon* (animate, soft labial stem)

	gołąb	gołębie
	gołębia	gołębi
	gołębiowi	gołębiom
	gołębia	gołębie
	gołębiem	gołębiami
	gołębiu	gołębiach
	gołębiu	gołębie

pies *dog* (mobile e, animate, Dsg. in -u)

N	pies	psy
G	psa	psów
D	psu	psom
A	pies	psy
I	psem	psami
L	psie	psach
V	psie	psy

kot *cat* (animate, Dsg. In -u)

	kot	koty
	kota	kotów
	kotu	kotom
	kota	koty
	kotem	kotami
	kocie	kotach
	kocie	koty

dzień *day* (soft-stem with mobile e)

N	dzień	dni(e)
G	dnia	dni
D	dniowi	dniom
A	dzień	dni(e)
I	dniem	dniami
L	dniu	dniach
V	dniu	dni(e)

tydzień *week* (soft-stem, irregular stem)

	tydzień	tygodnie
	tygodnia	tygodni
	tygodniu	tygodniom
	tydzień	tygodnie
	tygodniem	tygodniami
	tygodniu	tygodniach
	tygodniu	tygodnie

rok *year* (exceptional plural)

N	rok	lata
G	roku	lat
D	rokowi	latom
A	rok	lata
I	rokiem	laty (-ami)
L	roku	latach
V	roku	lata

miesiąc *month* (irregular Gpl.)

	miesiąc	miesiące
	miesiąca	miesięcy
	miesiącowi	miesiącom
	miesiąc	miesiące
	miesiącem	miesiącami
	miesiącu	miesiącach
	miesiącu	miesiące

Masculine Personal

student *student* (masc. personal)

N	student	studenci
G	studenta	studentów
D	studentowi	studentom
A	studenta	studentów
I	studentem	studentami
L	studencie	studentach
V	studencie	studenci

lekarz *doctor* (m. pers. soft stem)

	lekarz	lekarze
	lekarza	lekarzy
	lekarzowi	lekarzom
	lekarza	lekarzy
	lekarzem	lekarzami
	lekarzu	lekarzach
	lekarzu	lekarze

brat *brother* (special declension)

N	brat	bracia
G	brata	braci
D	bratu	braciom
A	brata	braci
I	bratem	braćmi
L	bracie	bratach
V	bracie	bracia

mąż *husband* (masc. pers.)

mąż	mężowie
męża	mężów
mężowi	mężom
męża	mężów
mężem	mężami
mężu	mężach
mężu	mężowie

przyjaciel *friend* (masc. pers. special decl.)

N	przyjaciel	przyjaciele
G	przyjaciela	przyjaciół
D	przyjacielowi	przyjaciółom
A	przyjaciela	przyjaciół
I	przyjacielem	przyjaciółmi
L	przyjacielu	przyjaciółach
V	przyjacielu	przyjaciele

syn *son* (masc. pers. special decl.)

syn	synowie
syna	synów
synowi	synom
syna	synów
synem	synami
synu	synach
synu	synowie

człowiek *man* (suppletive pl.)

N	człowiek	ludzie
G	człowieka	ludzi
D	człowiekowi	ludziom
A	człowieka	ludzi
I	człowiekiem	ludźmi
L	człowieku	ludziach
V	człowieku	ludzie

ojciec *father* (irregular stem, Dsg., Vsg.)

ojciec	ojcowie
ojca	ojców
ojcu	ojcom
ojca	ojców
ojcem	ojcami
ojcu	ojcach
ojcze	ojcowie

FEMININE NOUNS:

kobieta *woman* (fem. hard-stem)

N	kobieta	kobiety
G	kobiety	kobiet
D	kobiecie	kobietom
A	kobietę	kobiety
I	kobietą	kobietami
L	kobiecie	kobietach
V	kobietę	kobiety

ulica *street* (fem. soft-stem)

ulica	ulice
ulicy	ulic
ulicy	ulicom
ulicę	ulice
ulicą	ulicami
ulicy	ulicach
ulico	ulice

noga *leg, foot* (velar-stem)

N	noga	nogi
G	nogi	nóg
D	nodze	nogom
A	nogę	nogi
I	nogą	nogami
L	nodze	nogach
V	nogę	nogi

ręka *hand, arm* (velar-stem, irreg. pl.)

ręka	ręce
ręki	rań
ręce	rękom
rękę	ręce
ręką	rękami
ręce (ręku)	rękach
ręko	ręce

rzeka *river* (velar stem)

N	rzeka	rzeki
G	rzeki	rzek
D	rzece	rzekom
A	rzekę	rzeki
I	rzeką	rzekami
L	rzece	rzekach
V	rzeko	rzeki

noc *night* (fem. in -o)

noc	noce
nocy	nocy
nocy	nocom
noc	noce
nocą	nocami
nocy	nocach
nocy	noce

kość *bone* (fem. in -o)

N	kość	kości
G	kości	kości
D	kości	kościom
A	kość	kości
I	kością	kościami
L	kości	kościach
V	kości	kości

gospodyni *landlady* (fem. in -i)

gospodyni	gospodynie
gospodyni	gospodyń
gospodyni	gospodyniom
gospodynię	gospodynie
gospodynią	gospodyniami
gospodyni	gospodyniach
gospodyni	gospodynie

NEUTER NOUNS:

miasto *town* (neut. hard-stem)

N	miasto	miasta
G	miasta	miast
D	miastu	miastom
A	miasto	miasta
I	miastem	miastami
L	mieście	miastach
V	miasto	miasta

zdanie *opinion* (neut. soft-stem)

zdanie	zdania
zdania	zdań
zdaniu	zdaniom
zdanie	zdania
zdaniem	zdaniem
zdaniu	zdaniach
zdanie	zdania

oko *eye* (neut., unique pl.)

N	oko	oczy
G	oka	ocz
D	oku	oczom
A	oko	oczy
I	okiem	oczami
L	oku	oczach
V	oko	oczy

ucho *eye* (neut., unique pl.)

ucho	uszy
ucha	uszu
uchu	uszom
ucho	uszy
uchem	uszami
uchu	uszach
ucho	uszy

muzeum *museum* (-um type)

N	muzeum	muzea
G	muzeum	muzeów
D	muzeum	muzeom
A	muzeum	muzea
I	muzeum	muzeami
L	muzeum	muzeach
V	muzeum	muzea

dziecko *child* (neuter, unique pl.)

dziecko	dzieci
dziecka	dzieci
dziecku	dzieciom
dziecko	dzieci
dzieckiem	dziećmi
dziecku	dzieciach
dziecko	dzieci

zwierzę <i>animal</i> (-ę -ęcia type)		imię <i>first name</i> (-ę -enia type)		
N	zwierzę	zwierzęta	imię	imienia
G	zwierzęcia	zwierząt	imienia	imion
D	zwierzęciu	zwierzęom	imieniu	imieniom
A	zwierzę	zwierzęta	imię	imienia
I	zwierzędźmi	zwierzędźmi	imieniem	imieniami
L	zwierzędźmi	zwierzędźmi	imieniu	imieniach
V	zwierzę	zwierzęta	imię	imienia

DAYS OF THE WEEK

poniedziałek <i>Monday</i> .	w poniedziałek <i>on Monday</i>
wtorek <i>Tuesday</i>	we wtorek <i>on Tuesday</i>
środa <i>Wednesday</i>	w środę <i>on Wednesday</i>
czwartek <i>Thursday</i>	w czwartek <i>on Thursday</i>
piątek <i>Friday</i>	w piątek <i>on Friday</i>
sobota <i>Saturday</i>	w sobotę <i>on Saturday</i>
niedziela <i>Sunday</i>	w niedzielę <i>on Sunday</i>

MONTHS

styczeń <i>January</i>	w styczniu <i>in January</i>
luty <i>February</i>	w lutym <i>in February</i>
marzec <i>March</i>	w marcu <i>in March</i>
kwiecień <i>April</i>	w kwietniu <i>in April</i>
maj <i>May</i>	w maju <i>in May</i>
czerwiec <i>June</i>	w czerwcu <i>in June</i>
lipiec <i>July</i>	w lipcu <i>in July</i>
sierpień <i>August</i>	w sierpniu <i>in August</i>
wrzesień <i>September</i>	we wrześniu <i>in September</i>
październik <i>October</i>	w październiku <i>in October</i>
listopad <i>November</i>	w listopadzie <i>in November</i>
grudzień <i>December</i>	w grudniu <i>in December</i>

COMPASS DIRECTIONS

północ <i>north</i>	na północy <i>in the north</i>
wschód <i>east</i>	na wschodzie <i>in the east</i>
południe <i>south</i>	na południu <i>in the south</i>
zachód <i>west</i>	na zachodzie <i>in the west</i>

PRONOUNS

PERSONAL PRONOUNS

singular:	plural:	also:
ja <i>I</i>	my <i>we</i>	co <i>what</i>
ty <i>you (sg.)</i>	wy <i>you (pl.)</i>	nic <i>nothing</i>
on <i>he</i>	oni <i>they (masc. pers.)</i>	kto <i>who</i>
ona <i>she</i>	one <i>they (non-masc.pers.)</i>	nikt <i>no one</i>
ono <i>it</i>		

The pronoun **oni** is used for both all-male and mixed male and female groups; **one** is used for groups not containing any male persons. Personal pronouns, especially first- and second-person pronouns, are normally not used as the subjects of verbs unless they are emphasized; hence one usually says **robię** *I do* instead of **ja robię** *I do*. The pronoun **kto** always takes masculine agreement: **Kto jest głodny?** *Who is hungry*. The pronouns **nic** and **nikt** take a negative verb: **Nic nie rozumiem.** *I don't understand anything*. **Nikt tu nie mieszka.** *No one lives here*.

Pronouns of polite, formal address:

singular:	plural:
pan <i>sir, you, Mr.</i>	panowie <i>sirs, you (masc. pers. pl.)</i>
pani <i>madam, you, Mrs., Miss, Ms.</i>	panie <i>madams, you (fem. pl.)</i>
państwo <i>ladies and gentlemen, Mr. and Mrs.</i>	

The pronouns of polite, formal address show respect and distance. They are used when addressing a stranger, a person one does not know well, or a person of authority or status. The informal **ty** *you* (plural **wy**), conveys friendliness, closeness and familiarity. They are used to address family members, pets, and close friends. Its use with strangers or superiors is apt to sound rude.

CASE FORMS OF PERSONAL PRONOUNS. Personal pronouns show a full range of case forms, summarized in the following chart. Longer forms **jego, jemu ciebie, tobie, mnie** are emphatic, and occur automatically after prepositions. Also after a preposition, forms beginning in **i** or **j** lose **j** and take a preceding **ni-**: **bez + jej = bez niej, dla + ich = dla nich**.

Nominative	Genitive	Dative	Accusative	Instrumental	Locative
co <i>what</i>	czego	czemu	co	czym	czym
kto <i>who</i>	kogo	komu	kogo	kim	kim
nic <i>nothing</i>	nic, niczego	niczemu	nic	niczym	niczym
nikt <i>no one</i>	nikogo	nikomu	nikogo	nikim	nikim

ja <i>I</i>	mnie	mi, mnie	mnie	mną	mnie
ty <i>you sg</i>	ciebie, cię	ci, tobie	cię, ciebie	tobą	tobie
on <i>he</i>	go, jego, niego	mu, jemu, niemu	go, jego, niego	nim	nim
ono <i>it</i>	go, jego, niego	mu, jemu, niemu	je, nie	nim	nim
ona <i>she</i>	jej, niej	jej, niej	ją, nią	nią	niej
pan <i>you m.form.</i>	pana	panu	pana	panem	panu
panowie <i>pl. of pan</i>	panów	panom	panów	panami	panach
pani <i>you f.form.</i>	pani	pani	panią	panią	pani
panie <i>pl. of pani</i>	pań	paniom	panie	paniami	paniach
państwo <i>you mp,pl.</i>	państwa	państwu	państw a	państwem	państwu
my <i>we</i>	nas	nam	nas	nami	nas
wy <i>you pl</i>	was	wam	was	wami	was
oni <i>they m.p.pl.</i>	ich, nich	im, nim	ich, nich	nimi	nich
one <i>they non- m.p.pl.</i>	ich, nich	im, nim	je, nie	nimi	nich
<i>reflexive</i>	siebie, się	sobie	się, siebie	sobą	sobie

POSSESSIVE PRONOUNS. Possessive pronouns 'my/mine', 'your/yours', 'our/ours' take a full set of agreeing endings. By contrast, the possessive pronouns 'his', 'her/hers', and 'its' do not take endings. The abbreviation m.p. below means 'masculine personal':

my, mine

sg. **mój** (m.)

pl. **moi** (m.p.)

moja (f.)

moje (f., n.)

moje (n.)

your, yours (informal)

sg. **twój** (m.)

pl. **twoi** (m.p.)

twoja (f.)

twoje (f., n.)

twoje (n.)

your, yours (formal)

sg. **wasz** (m.)

pl. **wasi** (m.p.)

wasza (f.)

wasze (f., n.)

wasze (n.)

our, ours

sg. **nasz** (m.)

pl. **nasi** (m.p.)

nasza (f.)

nasze (f., n.)

nasze (n.)

its, his

her, hers

their, theirs

your, yours (m. formal)

you, yours (f. formal)

jego (no case forms)

jej (no case forms)

ich (no case forms)

pana (no case forms)

pani (no case forms)

The reflexive possessive pronoun **swój swoja swoje swoi** *one's own*, with endings like **mój**, is used instead of any of the other possessive pronouns when modifying a noun in the complement of a sentence when the possessor is the subject of the sentence: **On idzie ze swoją narzeczoną** *He is coming with his fiancée*. Here are the complete declensions of **mój moja moje** *my, mine* and **nasz nasza nasze** *our(s)*.

mój moja moje *my, mine*

masc.	neut.	fem.	masc. pers.pl.	other. pl.
N mój	moje	moja	moi	moje
G mojego	mojego	mojej	moich	moich
D mojemu	mojemu	mojej	moim	moim
A IN/G	moje	moją	moich	moje
I moim	moim	moją	moimi	moimi
L moim	moim	mojej	moich	moich

nasz nasza nasze *our, ours*

masc.	neut.	fem.	masc. pers.pl.	other. pl.
N nasz	nasze	nasza	nasi	nasze
G naszego	nasz	naszej	naszych	naszych
D naszemu	naszemu	naszej	naszym	naszym
A IN/G	nasze	naszą	naszych	nasze
I naszym	naszym	nasz	naszymi	naszymi
L naszym	naszym	naszej	naszy	naszych

DEMONSTRATIVE AND RELATIVE PRONOUNS

this

sg. ten (m.)	ta (f.)	to (n.)
pl. ci (m.p.)	te (f., n.)	

which

sg. który (m.)	która (f.)	które (n.)
pl. którzy (m.p.)	które (f., n.)	

what

sg. jaki (m.)	jaka (f.)	jakie (n.)
pl. jacy (m.p.)	jakie (f., n.)	

Polish does not have indefinite and definite articles analogous to English *a, an, the*. One concludes from the context whether or not a given noun is definite or indefinite. Thus, **stół** may mean either)a table) or)the table). Demonstrative and relative pronouns have full case-and-number declensions. Here are some illustrations:

ten to ta *this, that*

	masc.	neut.	fem.	masc. pers.pl.	other. pl.
N ten	to		ta	ci	te
G tego	tego		tej	tych	tych
D temu	temu		tej	tym	tym
A =N/G	to		tę	tych	te
I tym	tym		tą	tymi	tymi
L tym	tym		tej	tych	tych

który która które *which, who*

	masc.	neut.	fem.	masc. pers.pl.	other. pl.
N który		które	która	którzy	które
G którego		którego	której	których	których
D któremu		któremu	której	którym	którym
A =N/G		które	która	których	którze
I którym		którym	która	którymi	którymi
L którym		którym	której	których	których

jaki jaka jakie *what, what kind*

	masc.	neut.	fem.	masc. pers.pl.	other. pl.
N jaki		jakie	jaka	jacy	jakie
G jakiego		jakiego	jakiej	jakich	jakich
D jakiemu		jakiemu	jakiej	jakim	jakim
A =N/G		jakie	jaka	jakich	jakie
I jakim		jakim	jaka	jakimi	jakimi
L jakim		jakim	jakiej	jakich	jakich

INTENSIVE PRONOUN

sam samo sama *self, same, very*

masc.	neut.	fem.	masc. pers.pl.	other. pl.
N sam	samo	sama	sami	same
G samego	samego	samej	samych	samych
D samemu	samemu	samej	samym	samym
A =N/G	samo	samą	samych	same
I samym	samym	samą	samymi	samymi
L samym	samym	samej	samych	samych

The intensive pronoun is used in expressions like the following:

Czy robisz to sam? *Are you doing that yourself?*

Czy mieszkasz sama? *Do you live alone?-*

To jest ten sam człowiek. *That is the same man.*

DISTRIBUTIVE PRONOUNS

The distributive pronoun **każdy każda każde** *each, every* is matched in the plural by **wszyscy wszystkie** *all*:

masc.	neut.	fem.	masc. pers.pl.	other. pl.
N każdy	każde	każda	wszyscy	wszystkie
G każdego	każdego	każdej	wszystkich	wszystkich
D każdemu	każdemu	każdej	wszystkim	wszystkim
A =N/G	każde	każdą	wszystkich	wszystkie
I każdym	każdym	każdą	wszystkimi	wszystkimi
L każdym	każdym	każdej	wszystkich	wszystkich

The negative of **każdy -a -e** is **żaden żadna żadne** *no, none, not any*, always accompanied by **nie**:

Każdy stół jest zajęty. *Every table is occupied.*

Żaden stół nie jest zajęty. *No table is occupied.*

REFLEXIVE PRONOUN

The reflexive pronoun means 'oneself', 'each other', 'one another', as in

Rozmawiają ze sobą. *They are talking with one another.*

Nie zapominaj o sobie. *Don't forget about yourself.*

This pronoun has no Nominative case form.

G **siebie, się**

D **sobie**

A **siebie, się**

I **sobą**

L **sobie**

ADJECTIVES

Adjectives have different gender-forms corresponding to the genders of nouns, as well as a full set of case endings. The masculine singular ending is **-y**, as in **dobry** *good*, **ładny**, *pretty*, **miły** *nice, kind*. This ending is spelled **-i** after **k** and **g**: **wielki** *great*, **drogi** *dear, expensive*. The feminine singular ending is **-a**, as in **dobra**, **ładna**, **miła**. The neuter singular ending is **-e**, as in **dobre**, **ładne**, **miłe**, spelled **-ie** after **k** and **g**: **wielkie**, **drogie**. The masculine personal plural ending is **-y/i**, before which a hard-to-soft consonant change occurs: **dobrzy**, **ładni**, **mili**, **wielcy**, **drodzy**. The feminine and neuter plural ending is **-e (-ie)**, for example **dobre**, **ładne**, **miłe**, **wielkie**, **drogie**. Hence, one says:

dobry chłopiec *good boy*
dobra dziewczyna *good girl*
dobre dziecko *good child*
dobrzy mężczyźni *good men*
dobre kobiety *good women.*

Here is the adjective **dobry** *good* declined in all gender, number, and case forms:

	masc.	neut.	fem.	masc. pers. pl.	other pl.
NV dobry	dobre	dobra	dobrzy	dobre	
G dobrego	dobrego	dobrej	dobrych	dobrych	
D dobremu	dobremu	dobrej	dobrym	dobrym	
A =N/G	dobre	dobra	dobrych	dobre	
I dobrym	dobrym	dobra	dobrymi	dobrymi	
L dobrym	dobrym	dobrej	dobrych	dobrych	

Here is the adjective **drogi** *dear, expensive*:

	masc.	neut.	fem.	masc. pers. pl.	other pl.
NV drogi	drogie	droga	drodzy	drogie	
G drogiego	drogiego	drogiej	drogich	drogich	
D drogiemu	drogiemu	drogiej	drogim	drogim	
A =N/G	drogie	droga	drogich	drogie	
I drogim	drogim	droga	drogimi	drogimi	
L drogim	drogim	drogiej	drogich	drogich	

ADJECTIVE-NOUN ORDER. As in English, Polish adjectives are usually placed before the modified noun: **pracowity urzędnik** *hard-working clerk*, **ciężka walizka** *heavy suitcase*, **wysokie drzewo** *tall tree*. However, if the adjective designates the type of a thing, rather than some characteristic, the adjective often goes behind the noun: **Bank Handlowy** *Trade Bank*, **roślina wodna** *aquatic plant*. Adjectives may also follow the noun in set expressions like **dzień dobry** *hello*, **język polski** *the Polish language*.

COMPARISON OF ADJECTIVES. Comparative forms of adjectives are obtained by adding the suffix **-szy** (masculine), **-sza** (feminine), and **-sze** (neuter) to the adjective

stem. The superlative form is created by adding the prefix **naj-**. Comparative and superlative adjectives take a full set of endings, like any adjectives.

miły *nice, kind*

masc.:	milszy <i>kinder</i>	najmilszy <i>kindest</i>
fem.:	milsza	najmilsza
neut.:	milsze	najmilsze
pl. (m.p.)	milsi	najmilsi
pl. (f., n.)	milsze	najmilsze

Adjectives ending in consonants plus **-ny** use the suffix **-iejszy**:

ładny *pretty*

masc.:	ładniejszy <i>prettier</i> , najładniejszy <i>prettiest</i>
--------	---

and so on.

Irregular: **dobry** *good*, **lepszy** *better*, **najlepszy** *best*; **zły** *bad*, **gorszy** *worse*, **najgorszy** *worst*.

ADJECTIVES, OPPOSITES, AND COMPARATIVES. Here is a list of common adjectives, arranged into pairs of opposites. To the right are given the comparative forms, meaning 'prettier', 'uglier', 'larger', etc. The abbreviation **b.** stands for **bardziej**.

beautiful, ugly	positive: piękny, brzydki	comparatives: piękniejszy, brzydszy
big, little	duży, mały	większy, mniejszy
clean, dirty	czysty, brudny	czystszy, brudniejszy
deep, shallow	głęboki, płytki	głębszy, płytszy
dense, sparse	gęsty, rzadki	gęstszy, rzadszy
diligent, lazy	pracowity, leniwy	bardziej pracowity, b. leniwy
dry, wet	suchy, mokry	bardziej suchy, mokrzejszy
early, late	wczesny, późny	wcześniejszy, późniejszy
easy, hard	łatwy, trudny	łatwiejszy, trudniejszy
expensive, cheap	drogi, tani	droższy, tańszy
far, near	daleki, bliski	dalszy, bliższy
fast, slow	szybki, wolny	szybszy, wolniejszy
first, last	pierwszy, ostatni	(no comparative)
flat, steep	płaski, stromy	bardziej płaski, b. stromy
free, busy	wolny, zajęty	(no comparative)
frequent, rare	częsty, rzadki	częstszy (częściej), rzadszy
full, empty	pełny, pusty	pełniejszy, bardziej pusty
funny, sad	śmieszny, smutny	śmieszniejszy, smutniejszy
good, bad	dobry, zły	lepszy, gorszy
great, small	wielki, mały	większy, mniejszy
happy, sad	wesoły, smutny	weselszy, smutniejszy
hard, soft	twardy, miękki	twardszy, miększy
heavy, light	ciężki, lekki	cięższy, lżejszy
high, low	wysoki, niski	wyższy, niższy

hot, cold	gorący, zimny	gorętszy, zimniejszy
interesting, boring	ciekawny, nudny	ciekawszy, nudniejszy
light, dark	jasny, ciemny	jaśniejszy, ciemniejszy
long, short	długi, krótki	dłuższy, krótszy
new, old	nowy, stary	nowszy, starszy
young, old	młody, stary	młodszy, starszy
open, shut	otwarty, zamknięty	(no comparative)
past, future	przeszły, przyszły	(no comparative)
public, private	publiczny, prywatny	(no comparative)
rich, poor	bogaty, biedny	bogatszy, biedniejszy
right, correct	słuszny, błędny	słuszniejszy, błędniejszy
right (hand)	prawy, lewy	(no comparative)
sharp, dull	ostry, tępy	ostrzejszy, bardziej tępy
sick, well	chory, zdrowy	bardziej chory, zdrowszy
simple, complex	prosty, skomplikowany	prostszy, bardziej skomplikowany
smart, stupid	mądry, głupi	mądrzejszy, głupszy
smooth, rough	gładki, szorstki	gładszy, bardziej szorstki
straight, crooked	prosty, kręty	prostszy, bardziej kręty
strong, weak	silny, słaby	silniejszy, słabszy
sweet, bitter	słodki, gorzki	słodszy, bardziej gorzki
sweet, sou	słodki, kwaśny	słodszy, kwaśniejszy
tall, short	wysoki, niski	wyższy, niższy
thick or fat, thin	gruby, cienki	grubszy, cieńszy
thick, thin	gęsty, rzadki	gęstszy (gęściejszy), rzadszy
urban, rural	miejski, wiejski	(no comparative)
warm, cool	ciepły, chłodny	cieplejszy, chłodniejszy
wide, narrow	szeroki, wąski	szerszy, węższy.

Many adjective opposites are formed with the prefix **nie-** 'un-':

discriminating, undisc.	wybredny, niewybredny
distinct, indistinct	wyraźny, niewyraźny
exact, inexact	ściśly, nieściśly
gracious, ungracious	łaskawy, nielaskawy
honest, dishonest	uczciwy, nieuczciwy
intentional, unintentional	umyślny, nieumyślny
interesting, uninteresting	ciekawny, nieciekawny
lucky, unlucky	szczęśliwy, nieszczęśliwy
polite, impolite	grzeczny, niegrzeczny
and so on.	

Adjectives or lesser comparison are created with **mniej** *less* and **najmniej** *least*:
interesujący *interesting*, **mniej interesujący** *less interesting*, **najmniej interesujący** *least interesting*.

ADVERBS

Adverbs formed from adjectives end in **-o** or **-e** (e preceded by softening), for example **gęsto** *thickly* from **gęsty** *thick*, **tanio** *cheaply* from **tani** *cheap*, **drogo** *dearly* from **drogi** *dear* **dobrze** *well* from **dobry** *good*, **źle** *badly* from **zły** *bad*. Generally speaking, adjectives whose stems end in a soft consonant (see above under Sound Changes) or in **k, g, ch** take the ending **-o**; most others, especially adjectives with stems ending in a consonant plus **-ny**, take **-e**. However, many or even most common adjectives form adverbs in **-o** regardless of the general pattern. Adverbs have comparative and superlative forms in **-iej** and **naj-** + **-iej**, respectively, as in

ciepły *warm*   **ciepło** *warmly*   **cieplej** *more warmly*   **najcieplej** *most warmly*.

Some formations are irregular. Here are the positive and comparative adverbial forms of some common adjectives:

Adjective	Adverb	Comparative	Superlative
biedny <i>poor</i>	biednie	biedniej	najbiedniej
błędny <i>erroneous, wrong</i>	błędnie	błędniej	
bliski <i>near</i>	blisko	bliżej	etc.
bogaty <i>rich</i>	bogato	bogaciej	
brudny <i>dirty</i>	brudno	brudniej	
brzydki <i>ugly</i>	brzydko	brzydziej	
chłodny <i>cool</i>	chłodno	chłodniej	
chory <i>sick</i>	choro	bardziej choro	
ciekawy <i>interesting</i>	ciekawie	ciekawiej	
ciemny <i>dark</i>	ciemno	ciemniej	
 cienki <i>thin</i>	cienko	ciemniej	
ciepły <i>warm</i>	ciepło	cieplej	
ciężki <i>heavy, difficult</i>	ciężko	ciężej	
częsty <i>frequent</i>	często	częściej	
czysty <i>clean</i>	czysto	czyściej	
daleki <i>far, distant</i>	daleko	dalej	
długi <i>long</i>	długo	dłużej	
dobry <i>good</i>	dobrze	lepiej	
drogi <i>dear, expensive</i>	drogo	drożej	
duży <i>large, big</i>	dużo	więcej	
gęsty <i>thick</i>	gęsto	gęściej	
gładki <i>smooth</i>	gładko	gładziej	
głęboki <i>deep</i>	głęboko	głębiej	
głupi <i>stupid</i>	głupio	głupiej	
gorący <i>hot</i>	gorąco	goręcej	
gorzki <i>bitter</i>	gorzko	bardziej gorzko	
gruby <i>thick, fat</i>	grubo	grubiej	
jasny <i>clear</i>	jasno/jasnie	jaśniej	
krótki <i>short</i>	krótko	krócej	
kwaśny <i>sour</i>	kwaśnie	kwaśniej	
lekki <i>sour</i>	lekko	lżej	

leniwy *lazy*
 łatwy *easy*
 mały *small, little*
 mądry *wise*
 miękki *soft*
 młody *young*
 mokry *wet*
 niski *low, short*
 nowy *new*
 nudny *boring*
 ostry *sharp*
 otwarty *open*
 płaski *flat*
 płytki *shallow*
 pełny *full*
 piękny *beautiful*
 późny *late*
 pracowity *hard-working*
 prosty *simple*
 prywatny *private*
 publiczny *public*
 pusty *empty*
 rzadki *rare*
 silny *strong*
 słaby *weak*
 słodki *sweet*
 słuszny *right, correct*
 smutny *sad*
 stary *old*
 stromy *steep*
 suchy *dry*
 szeroki *wide*
 szorstki *rough*
 szybki *quick, fast*
 śmieszny *funny, ludicrous*
 tępy *dull*
 tani *cheap*
 trudny *difficult*
 twardy *hard*
 wąski *narrow*
 wczesny *early*
 wesoły *merry, gay, happy*
 wielki *great*
 wolny *slow*
 wysoki *tall, high*
 zły *bad*
 zdrowy *healthy*
 zimny *cold*

leniwie
 łatwo
 mało
 mądrze
 miękko
 młodo
 mokro
 nisko
 nowo
 nudno
 ostro
 otwarcie
 płasko
 płytko
 pełno
 pięknie
 późno
 pracowicie
 prosto
 prywatnie
 publicznie
 pusto
 rzadko
 silno/silnie
 słabo
 słodko
 słusznie
 smutno
 staro
 stromo
 sucho
 szeroko
 szorstko
 szybko
 śmiesznie
 tępo
 tanio
 trudno
 twardo
 wąsko
 wczesnie
 wesoło
 wielce
 wolno
 wysoko
 źle
 zdrowo
 zimno

leniwiej
 łatwiej
 mniej
 mądrzej
 bardziej miękko
 młodziej
 bardziej mokro
 niżej
 bardziej nowo
 nudniej
 ostrzej
 bardziej otwarcie
 bardziej płasko
 płycej
 pełniej
 piękniej
 później
 bardziej pracowicie
 prościej
 prywatniej
 publiczniej
 puściej
 rzadziej
 silniej
 słabiej
 bardziej słodko
 słuszniej
 smutniej
 starzej
 stromiej
 bardziej sucho
 szerzej
 bardziej szorstko
 szybciej
 śmieszniej
 tępiej
 taniej
 trudniej
 twardziej
 wężej
 wczesniej
 weselej
 (więcej)
 wolniej
 wyżej
 gorzej
 zdrowiej
 zimniej

It is helpful to think of adjectival adverbs as being the gender-neutral form of the adjective used when there is no specific noun with which the adjective agrees. This includes instances where reference is to the weather or general surroundings:

Jest tu bardzo duszno. *It's very muggy here.*

Zawsze jest przyjemnie z tobą rozmawiać. *It's always nice to chat with you.*

Łatwiej jest jechać samochodem. *It's easier to go by car.*

The verbs **czuć się** *feel* and **wyglądać** *look, appear* takes the adverb:

Bardzo źle się czuję. *I feel very bad.*

Ona wygląda bardzo młodo. *She looks very young.*

Words often occurring with comparatives, both adjectival and adverbial, are **jeszcze** *even more*, **coraz** *more and more*, and **o wiele** *by a lot*:

Ten dom jest duży, ale tamten jest jeszcze większy. *That house is big, but that other one is even bigger.*

Ona wygląda coraz młodziej. *She looks younger and younger.*

Ten nóż jest o wiele ostrzejszy, niż tamten. *That knife is a lot sharper than that other one.*

NON-ADJECTIVAL ADVERBS. Non-adjectival adverbs play an important role in speech. Here is a list of important non-adjectival adverbs and adverbial phrases:

already	już	rather	dość
always	zawsze	right away	zaraz, od zaraz, już
before, earlier	przedtem	since when?	od kiedy?
everywhere	wszędzie	so many, so much	tyle
for how long?	na jak długo?	somehow	jakoś
for how much	za ile	sometime, once	kiedyś
for some reason	z jakiegoś powodu	sometimes	czasami
for what reason?	po co?	soon	niedługo, niebawem
from there	odtąd	sooner or later	prędzej czy później
from where?	skąd?	still	jeszcze
hardly ever	rzadko kiedy	that way	tamtędy
here	tu, tutaj	then	wtedy
how	jak	then, later	potem
how come?	Czemu?	there	tam
how many/much?	ile?	this way	tędy
how often?	jak często?	to here, to there	dotąd
in a moment	chwilczkę	too, too much	zbyt
never	nigdy	usually	zwykle
no one	nikt	what for	po co
nothing	nic	when?	kiedy?
now	teraz	whenever	kiedykolwiek
nowhere	nigdzie	where?	gdzie?
often	często	where to?	dokąd?
once	raz, kiedyś	which way?	którędy?
rarely	rzadko	why?	dłaczego?

Notes:

The negative forms **nigdzie** and **nigdy** require a negated verb:

On nigdy mnie nie rozumie. *He never understands me.*

The adverbs **jeszcze** *still, yet* and **już** *already, yet* function opposite each other, according to whether or not they are negated:

Czy jeszcze pracujesz? *Are you still working?*

Nie, już nie pracuję. *No, I'm not working any more.*

Czy już jesteś gotowy? *Are you ready yet?*

Nie jeszcze nie jestem gotowy. *No, I'm not ready yet.*

Similarly, **dość** *rather* and **nie zbyt** *not too* often work opposite each other:

Ona jest dość miła. *She is rather nice.*

Ona nie jest zbyt miła. *She is not especially nice.*

NUMERALS

CARDINAL NUMERALS. The Polish numeral system strikes most people by its complexity. The number 1 takes the same endings as **ten** *ta to this/that*, hence **jeden koń** *one horse*, **jedna krowa** *one cow*, **jedno drzewo** *one tree*. In Nominative-case uses the numbers 2 (**dwa**, f. **dwie**, mp **dwaj**), 3 (**trzy**, mp **trzej**), 4 (**cztery**, mp **czterej**) take the plural of the noun: **dwa konie** *two horses*, **dwie krowy** *two cows*, **cztery drzewa** *four trees*, **dwaj chłopcy** *two boys*.

m./n. fem.	male	male examples:
2	dwa dwie dwaj/dwóch	dwaj mężczyźni /dwóch mężczyzn <i>2 men</i>
3	trzy trzej/trzech	trzej urzędnicy/trzech urzędników <i>3 clerks</i>
4	cztery czterej/czterech	czterej chłopcy/czterech chłopców <i>4 boys</i> .

Numbers five and above are followed by the Genitive plural of the counted noun, as though one were saying 'five of horses,' and so on. See **pięć koni** *five horses*, **sześć krów** *six cows*, **siedem zeszytów** *seven notebooks*. The male versions of numbers 5 and above end in **-u**:

masc.-fem.-neut.	males	male examples:
5	pięć pięciu	pięciu mężczyzn <i>5 men</i>
10	dziesięć dziesięciu	dziesięciu chłopców <i>10 boys</i> .

0	zero	26	dwadzieścia sześć
1	jeden	27	dwadzieścia siedem
2	dwa, f. dwie	28	dwadzieścia osiem
3	trzy	29	dwadzieścia dziewięć
4	cztery	30	trzydzieści trzydziestu
5	pięć pięciu	40	czterdzieści czterdziestu
6	sześć sześciu	50	pięćdziesiąt pięćdziesięciu
7	siedem siedmiu	60	sześćdziesiąt sześćdziesięciu
8	osiem ośmiu	70	siedemdziesiąt siedemdziesięciu
9	dziewięć dziewięciu	80	osiemdziesiąt osiemdziesięciu
10	dziesięć dziesięciu	90	dziewięćdziesiąt -dziesięciu
11	jedenaście jedenastu	100	sto stu
12	dwanaście dwunastu	200	dwieście dwustu
13	trzynaście trzynastu	300	trzysta trzystu
14	czternaście czternastu	400	czterysta czterystu
15	piętnaście piętnastu	500	pięćset pięciuset
16	szesnaście szesnastu	600	sześćset sześciuset
17	siedemnaście siedemnastu	700	siedemset siedmiuset
18	osiemnaście osiemnastu	800	osiemset osmiuset
19	dziewiętnaście dziewiętnastu	900	dziewięćset dziewięciuset
20	dwadzieścia dwudziestu	1000	tysiąc
21	dwadzieścia jeden	10,000	dziesięć tysięcy
22	dwadzieścia dwa	1,000,000	milion
23	dwadzieścia trzy	1,000,000,000	miliard
24	dwadzieścia cztery		
25	dwadzieścia pięć		

When enumerating a series, the word **raz** *once* is used instead of **jeden**: **raz**, **dwa**, **trzy**, etc.

COMPOUND NUMBERS. Compound numerals follow the lead of the final number. Numbers ending in 2, 3, 4 take the Nominative plural; while numbers ending in 5, 6, 7, 8, 0 take the Genitive plural: **dwadzieścia trzy zeszyty** 23 *notebooks*, **dwadzieścia pięć zeszytów** 25 *notebook*. Compound numbers ending in 1 always end in **jeden**, no matter what the gender of the noun, and take the Genitive plural: **dwadzieścia jeden zeszytów** 21 *notebooks*. One does not often use **dwaj**, **trzej**, **czterej** in compound numerals; hence **dwudziestu dwóch chłopców**, not usually **dwadzieścia dwaj chłopcy**.

CARDINAL NUMERAL DECLENSION. The number one, **jeden jedna jedno**, is declined like a pronominal adjective. It agrees with the modified noun in gender, number, and case: **jeden kot** *one cat*, Gsg. **jednego kota**; **jedno dziecko** *one child*, Gsg. **jednego dziecka**; **jedna krowa** *one cow*, Gsg. **jednej krowy**; and so on. The plural form **jedne** is used with plural-only nouns: **jedne drzwi** *one door*. The word **jeden jedna jedno** is also used in the sense 'a certain': **jeden człowiek** *a certain man*.

3. Numbers 2, 3, 4, 'both'

dwa , f. dwie <i>two</i>				trzy <i>three</i>		
	M., N.	F.	M.p.pl.		M., N., F.	M.p.pl.
NV	dwa	dwie	dwaj	NV	trzy	trzej
GL		dwóch, dwu		GL	trzech	
D		dwóm, dwóm, dwu		D	trzem	
A	dwa	dwie	dwóch	A	trzy	trzech
I	dwoma	(dwoma)	dwoma	I	trzema	

(or, in all Inst. uses, **dwu**)

cztery <i>four</i>			oba <i>both</i>			
	M., N., F.	M.p.pl.		M., N.	F.	M.p.pl.
NV	cztery	czterej	NV	oba	obie	obaj
GL		czterech	GL		obu	
D		czterem	D		obu	
A	cztery	czterech	A	oba	obie	obu
I		czterema	I	oboma	obiema	oboma

(or, in all Inst. uses, **obu**)

Notes on **dwa, trzy, cztery, oba**:

- The forms **dwaj, trzej, czterej** are male-only forms, as are the Accusatives **dwóch, trzech, czterech, obu**. When referring to male-female combinations, the collective numeral is commonly used; see further below.
- The form **dwu** is a possible form in the GDL, and it is optional in the Accusative of masc. persons alongside **dwóch**.
- dwom** is the recommended written Dative form of **dwa** (in all genders), but **dwóm** also frequently occurs, and **dwu** is also acceptable.
- dwoma** and **obiema** are usual in the feminine Instrumental, alongside optional **dwoma, oboma** and **dwu, obu**.
- In Nominative-case functions, the forms **dwóch** (or **dwu**), **trzech, czterech** plus the Genitive case may be used as alternatives to **dwaj, trzej, czterej**; hence either **dwaj chłopcy** or **dwóch (dwu) chłopców** *two boys*. The forms **dwaj, trzej, czterej** tend to be used more in writing.
- obydwa obydwie** may be used instead of **oba obie**.

Numbers 5-90

pięć *five*

	M., N., F.		M.p.pl.
NV	pięć		pięciu
GDL		pięciu	
A	pięć		pięciu
I		pięcioma (pięciu)	

Like **pięć** are declined **sześć sześciu** *six*, **siedem siedmiu** *seven*, **osiem ośmiu** *eight*, **dziewięć dziewięciu** *nine*, **dziesięć dziesięciu** *ten*.

jedenaście *eleven*

dwanaście *twelve*

	M., N., F.	M.p.pl.	M., N., F.	M.p.pl.
NV	jedenaście	jedenastu	NV dwanaście	dwunastu
GDL	jedenastu		GDL dwunastu	
A	jedenaście	jedenastu	A dwanaście	dwunastu
I	jedenastoma (jedenastu)		I dwunastoma (dwunastu)	

Note the change of **dwa-** to **dwu-** in oblique case-forms of **dwanaście** (and of **dwadzieścia** *twenty* described below). Like **jedenaście** are declined **trzynaście** *thirteen*, **czternaście czternastu** *fourteen*, **piętnaście piętnastu** *fifteen*, **szesnaście szesnastu** *sixteen*, **siedemnaście siedemnastu** *seventeen*, **osiemnaście osiemnastu** *eighteen*, **dziewiętnaście dziewiętnastu** *nineteen*.

	dwadzieścia <i>twenty</i>		trzydzieści <i>thirty</i>		
	M., N., F.	M.p.pl.	M., N., F.	M.p.pl.	
NV	dwadzieścia	dwudziestu	NV	trzydzieści	trzydziestu
GDL	dwudziestu		GDL	trzydziestu	
A	dwadzieścia	dwudziestu	A	trzydzieści	trzydziestu
I	dwudziestoma (dwudziestu)		I	trzydziestoma (trzydziestu)	

Like **trzydzieści trzydziestu** is declined **czterdzieści czterdziestu** *forty*.

	pięćdziesiąt <i>fifty</i>		
	M., N., F.	M.p.pl.	
NV	pięćdziesiąt	pięćdziesięciu	
GDL		pięćdziesięciu	
A	pięćdziesiąt	pięćdziesięciu	
I	pięćdziesięcioma (pięćdziesięciu)		

Like **pięćdziesiąt** are declined **sześćdziesiąt** “*szeździesiąt*” **sześćdziesięciu** *sixty*, **siedemdziesiąt** **siedemdziesięciu** *seventy*, **osiemdziesiąt** **osiemdziesięciu** *eighty*, **dziewięćdziesiąt** **dziewięćdziesięciu** *ninety*.

Numbers 100–900.

	sto <i>hundred</i>		dwieście <i>two hundred</i>		
	M., N., F.	M.p.pl.	M., N., F.	M.p.pl.	
NAV	sto	stu	NAV	dwieście dwustu	
GDIL	stu (I stoma)		GDIL	dwustu (I dwustoma)	

	trzysta <i>three hundred</i>		czteryście <i>four hundred</i>		
	M., N., F.	M.p.pl.	M., N., F.	M.p.pl.	
NAV	trzysta	trzystu	NAV	czteryście	czteryście
GDIL	trzystu (I trzystoma)		GDIL	czteryście (I czteryście)	

The Instrumental forms in **-oma** above are optional alongside forms in **-u**. **Czteryście** has the accent on the first syllable: “*CZTE-ry-sta*”.

	pięćset <i>five hundred</i>	
	M., N., F.	M.p.pl.
NAV	pięćset	pięćset
GDIL	pięćset	

Note that the I of **pięćset** is *not* ***pięćset** **pięćset** **pięćset** *pasażerami* *with five hundred passengers*. The item **-set** does not trigger stress advancement to the next-to-last syllable; see **pięćset** “*PIEU-ciu-set*”, **siedemset** “*SIE-dem-set*”, and so on. Similarly to **pięćset** are declined **sześćset** **sześćset** *six hundred*, **siedemset** **siedemset** *seven hundred*, **osiemset** **osiemset** *eight hundred*, **dziewięćset** **dziewięćset** *nine hundred*.

tysiąc <i>thousand</i>			milion <i>million</i>		
	Sg.	Pl.		Sg.	Pl.
NV	tysiąc	tysiące	NV	milion	miliony
G	tysiąca	tysięcy	G	milion	milionów
D	tysiącowi	tysiącom	D	milionowi	milionom
A	tysiąc	tysiące	A	milion	miliony
I	tysiącem	tysiącami	I	milionem	milionami
L	tysiącu	tysiącach	L	milionie	milionach

Notes on Numbers 5 and above:

a. With numbers 5-900, the Nominative-case function of masculine-personal gender combinations is expressed with a construction that is identical to the Genitive-Accusative. The ending is always **-u**. The quantified noun occurs in the Gpl., and verb agreement is neuter-singular: **Pięciu chłopców bawiło się.** *Five boys were playing.*

b. The numbers 1,000, 1,000,000, and so on are declined as regular masculine nouns in both singular and plural, including when reference is to a masculine-personal group: **dwa tysiące zeszytów** *2000 notebooks*, **pięć milionów ludzi** *5,000,000 people*. In oblique cases, **tysiąc** and **milion** as head numerals always take the Gpl.: **Ta książka wyszła w kilku tysiącach egzemplarzy.** *That book came out in several thousand copies-Gpl.*

COLLECTIVE NUMERALS. A set of collective numerals is used to refer to animal young and to mixed male-female groups. Most frequently used are the collective numerals 2-12:

2	dwoje -jga	6	sześcioro -rga	10	dziesięcioro -rga
3	troje -jga	7	siedmioro -rga	11	jedenaścioro -rga
4	czworo -rga	8	ośmioro -rga	12	dwanaścioro -rga
5	pięcioro -rga	9	dziewięcioro -rga		

and so on. See: **pięcioro dzieci** *five children*, **czworo ludzi** *four people*.

Here is the declension of **dwoje** and **pięcioro**:

NV	dwoje	pięcioro
G	dwojga	pięciorga
D	dwojgu	pięciorgu
A	dwoje	pięcioro
I	dwojgiem	pięciorgiem
L	dwojgu	pięciorgu

REIFIED NUMERALS. Reified numerals, which are feminine nouns ending in **-ka**, are used to refer to items by numerical designation:

1	jedynka	5	piątka	9	dziewiątka
2	dwójka	6	szóstka	10	dziesiątka
3	trójka	7	siedemka	11	jedenastka
4	czwórka	8	ósemka	12	dwunastka

and so on. For example, **dziesiątka** could be used to refer to room number 10; a 10-millimeter wrench; a bus number 10; **polska jedenastka** *the Polish eleven* refers to a soccer team; and so on. Reified numerals may be used colloquially in place of collective numerals: **dwójka dzieci** *a couple of kids*.

COUNTING PEOPLE. Of most use is learning to count groups of people in the Nominative case. There are three options: a) the group is all-male; b) the group is all non-male; c) the group is mixed male and female. Here are illustrations with numbers 2 and 5, using **student(ka)**:

	All-male	All non-male	Mixed Male and Female
2	dwaj studenci (dwóch studentów)	dwie studentki	dwoje studentów
5	pięciu studentów	pięć studentek	pięcioro studentów.

ORDINAL NUMBERS. Ordinal numbers are used in telling time, for referring to floors in buildings, and for other things that occur in series. They take regular adjective endings, e.g. **pierwszy pociąg** *1st train*, **pierwsza noc** *1st night*, **pierwsze piętro** *1st floor*. Most important are the ordinal numbers 1st through 31st (this covers all possible days of the month):

1st	pierwszy	17th	siedemnasty
2nd	drugi	18th	osiemnasty
3rd	trzeci	19th	dziewiętnasty
4th	czwarty	20th	dwudziesty
5th	piąty	21st	dwudziesty pierwszy
6th	szósty	22nd	dwudziesty drugi
7th	siódmy	23rd	dwudziesty trzeci
8th	ósmym	24th	dwudziesty czwarty
9th	dziewiąty	25th	dwudziesty piąty
10th	dziesiąty	26th	dwudziesty szósty
11th	jedenasty	27th	dwudziesty siódmy
12th	dwunasty	28th	dwudziesty ósmy
13th	trzynasty	29th	dwudziesty dziewiąty
14th	czternasty	30th	trzydziesty
15th	piętnasty	31st	trzydziesty pierwszy
16th	szesnasty		

Note that both members of the compound go in the ordinal form, as though one were saying "twentieth first".

Also: **czterdziesty** 40th, **pięćdziesiąty** 50th, **sześćdziesiąty** 60th, **siedemdziesiąty** 70th, **osiemdziesiąty** 80th, **dziewięćdziesiąty** 90th, **setny** 100th, **tysięczny** 1000th.

Among other things, ordinal numerals are used in combination with **godzina** *hour, o'clock* for telling time: **godzina pierwsza** *one o'clock*; and for giving dates: **pierwszy maja** *the first of May*; see below.

TIME OF DAY. One expresses 'at' a given time of day with the preposition **o** plus the Locative case of **godzina** *hour*, which may be omitted, followed by the ordinal number: **o (godzinie) pierwszej** *at one o'clock*. Minutes after the hour are expressed with the help of **po** plus the Locative case of the hour: **pięć po piątej** *five past five*. Minutes before the hour are expressed with **za** plus the Accusative case of the minutes, followed by the Nominative case of the hour: **za dziesięć siódma** *ten till seven*. Half hours are expressed with **wpół do** *half till* plus the Genitive case of the hour: **wpół do dziewiętej** *half till nine, 8:30*. Quarter-hours may be expressed with **kwadrans: kwadrans po trzeciej** *3:15, za kwadrans czwarta* *3:45*. The notions A.M and P.M. are rendered with the phrases **rano** *in the morning*, **po południu** *in the afternoon*, **wieczorem** *in the evening*, and **nocą** *at night*:

Jest godzina druga po południu. *It's 2:00 A.M.*

Film się zaczyna o siódmej wieczorem. *The film begins at 7:00 P.M.*

DATES. A date by itself is expressed with the masculine form of the ordinal numeral, followed by the Genitive of the month: **pierwszy maja** *May 1st*, **jedenasty grudnia** *December 11th*. 'On the date' is expressed by putting the entire expression in the Genitive. If the number is compound (20 or above), both numerals appear in the ordinal form: **dwudziatego drugiego listopada** *on November 21st*, **trzydziestego sierpnia** *on August 30th*.

YEARS. Years are expressed in the following way:

The year itself: **rok tysiąc dziewięćset sześćdziesiąty drugi** *1962*.

In the year: **roku tysiąc dziewięćset sześćdziesiątego drugiego** *in 1962*; alternatively: **w roku tysiąc dziewięćset sześćdziesiątym drugim**. One uses the Genitive construction more for historical events. In giving the year of one's birth, one would tend to use the Locative:

Urodziłem (urodziłam) się w roku tysiąc dziewięćset siedemdziesiątym czwartym. *I was born in 1974.*

The year 2000 is **rok dwutysięczny**. 2001 is **rok dwa tysiące pierwszy**; and so on.

EXPRESSING 'HOW OLD'. In Polish one asks 'How many years do you have?': **Ile masz lat?** (formal, **Ile pan(i) ma lat?** and answers 'I have so many years': **Mam osiemnaście lat.** *I am 18 years old.* **Mam sześćdziesiąt jeden lat.** *I am 61 years old.*

PREPOSITIONS

The letter next to the preposition refers to the case required on the following noun: G-Genitive D-Dative A-Accusative I-Instrumental L-Locative. Prepositions with optional **e**, as in **bez(e)**, **od(e)**, **pod(e)**, **przez(e)**, and so on, show **e** before certain consonant clusters, especially before the cluster **mn-** in oblique forms of **ja**: **beze mnie** *without me*, **podę mną** *beneath me*, and so forth. Here are some common prepositions:

ENGLISH-TO-POLISH:

about **o** +L
 according to **według** +G
 after, along, up to **po** +L
 against, opposed to **przeciw(ko)** +D
 against, up against **o** +A
 alongside, next to **obok** +G
 among **wśród** +G
 around, about **około** +G
 as far as **po** +A
 at **przy** +L, **u** +G, **na** +L
 before, in front of **przed** +I
 besides **oprócz** +G, **poza** +I
 between, among **między** +I
 beyond, behind **za** +I
 despite, in spite of **mimo** +G
 due to, thanks to **dzięki** +D
 during **w czasie** +G, **podczas** +G
 for (the benefit of) **dla** +G
 for, in favor of **za** +I
 for, in exchange for **za** +A
 for (a time) **na** +A
 from, since, than **od(e)** +G
 from, out of **z(e)** +G
 in view of **wobec** +G
 in **w(e)** +L
 instead of **zamiast** +G
 near **blizko** +G
 near, at **przy** +L
 off, down from **z** +I
 on, at **na** +L
 out of, from **z(e)** +G
 over, above **nad(e)** +I
 through, across **przez(e)** +A
 to, until **do** +G
 toward(s) **ku** +D (rare)
 under, beneath **pod(e)** +I
 with, together with **z** +I
 without **bez(e)** +G

POLISH-TO-ENGLISH

bez(e) +G without
blizko +G near
dla +G for (the benefit of)
do +G to, as far as, until
dzięki +D due to, thanks to
ku +D *rare* toward(s)
między +I between, among
mimo +G despite, in spite of
na +A for (a time)
na +L on, at
nad(e) +I over, above,
o +L about
o +A against, up against
obok +G alongside, next to
od(e) +G from, since, than
około +G around, about
oprócz +G besides
po +A as far as, up to
po +L after, along
pod(e) +I under, beneath
podczas +G during
poza +I besides, beyond
przeciw(ko) +D against, opposed to
przed(e) +I before, in front of
przez(e) +A through, across, due to
przy +L at, near, next to **u** +G, **na** +L at
przy +L near, at
w +L in, at
w czasie +G during
według +G according to
wśród +G among
wobec +G in view of, toward(s)
z(e) +G from, out of, off, down from
z(e) +I with, together with, along with
za +A for, in exchange for
za +I beyond, behind, for, in favor of
zamiast +G instead of

PREPOSITIONS ARRANGED ACCORDING TO THE CASE THEY REQUIRE

+GENITIVE ONLY: Almost all prepositions which take the Genitive case take this case only. Genitive-requiring prepositions include:

bez(e) <i>without</i>	mimo <i>despite</i>
blisko <i>near</i>	naokoło <i>all around</i>
dla <i>for (the good of)</i>	naprzeciw(ko) <i>across from</i>
do <i>to, up to, until</i>	spośród <i>from among, out of</i>
dokoła (dookoła) <i>(all) around</i>	u <i>at (someone's), near</i>
koło <i>around, about</i>	według <i>according to</i>
obok <i>next to, alongside</i>	wobec <i>regarding, in the face of</i>
od(e) <i>from, away from, than</i>	wokół, wokoło <i>round, about</i>
oprócz, prócz <i>besides</i>	wskutek <i>as the result of</i>
podczas <i>during</i>	wśród <i>among, in the midst of</i>
podług <i>according to</i>	z(e) <i>out of, from, down from, off, because of</i>
pośród <i>amongst</i>	za <i>in the sense during the time or reign of</i>

+DATIVE ONLY:

dzięki <i>thanks to, due to</i>	przeciw, przeciwko <i>against</i>
ku <i>toward (infrequent)</i>	wbrew <i>despite.</i>

+ACCUSATIVE ONLY: **przez(e)** *through, across, by (the agency of).*

+INSTRUMENTAL ONLY:

poza *besides,* **z(e)** *(together) with.*
The Instrumental preposition **z** is not to be confused with its homonym **z**+G *out of, off.*

+LOCATIVE ONLY: **przy** *while, during, at, next to.*

+LOCATIVE OR ACCUSATIVE, depending on whether the verb expresses state or motion:

	+Locative (state):	+ Accusative (motion)
w(e)	<i>in, at</i>	<i>into (a large area)</i>
na	<i>on, at</i>	<i>onto, to (a meeting place)</i>
po	<i>after, over (the surface of)</i>	<i>for, after (to get, fetch), up to</i>
o	<i>about, at (a time), with a characteristic</i>	<i>against, for (as in 'fight for')</i>

+INSTRUMENTAL OR ACCUSATIVE, depending on whether the verb expresses state or motion:

	+ Instrumental (state):	+ Accusative (motion)
pod(e)	<i>under, beneath, below</i>	<i>to under, beneath, below, during</i>
przed(e)	<i>before, in front of</i>	<i>to before, in front of</i>
nad	<i>over, above, on top of</i>	<i>to over, above, on top of</i>
za	<i>behind, in back of, beyond</i>	<i>to behind, in back of, beyond, in exchange for</i>

między *between, among*   *to between, among.*

The Instrumental-requiring prepositions form Genitive-requiring compounds with **z-**/**s-** to express motion-from: **spod** *from below*, **sprzed** *from in front*, **znad** *from above*, **zza** *from behind*, **spomiędzy** *from among*.

PREPOSITIONS EXPRESSING 'AT', 'TO', 'FROM'

	location:	motion to:	motion from:
with people	u +G	do +G	od(e) +G
with containers	w(e) +L	do +G	z +G
with surfaces, bodies of water	na +L nad(e) +I	na +A nad(e) +A	z +G znad(e) +G

Examples:

u dentysty, do dentysty, od dentysty *at/to/from the dentist's*
w biurze, do biura, z biura *in/to/from the office*
na koncercie, na koncert, z koncertu *at /to/from the concert*
nad morzem, nad morze, znad morza *at/to/from the sea-side*

EXPRESSIONS OF TIME

rok (bare Accusative) *for a year('s length of time)*. **Byłem w Polsce jeden rok.** *I was in Poland a year.*

do roku₁ (**do**+G) *up to the (specific) year.* **Do zeszłego roku mieszkalem u rodziców.** *Up until last year I lived with my parents.*

do roku₂ (**do**+G) *up to a year('s length of time)*. **Dostał do roku więzienia.** *He got up to a year in prison.*

na rok₁ (**na**+A) *for a year (looking ahead)*. **Wyjeżdżam do Polski na rok.** *I'm going to Poland for a year.*

na rok₂ (**na**+A) *exactly a year before*. **Zbieramy się na rok przed obchodami.** *We're gathering a year before the commemoration.*

o rok (**o**+A) *by a year*. **Przegapiliśmy jubileusz o cały rok.** *We missed the anniversary by an entire year.*

od roku₁ (**od**+G) *for the year (just past)*. **Od roku pracuję jako kelner.** *For the past year I've been working as a waiter.*

od roku₂ (**od**+G) *since the (specific) year*. **Pracuję tam od zeszłego roku.** *I've been working there since last year.*

po roku (**po**+L) *after a year (usually looking back)*. **Po tylko jednym roku mówisz zupełnie dobrze po polsku.** *After only one year you speak Polish quite well.*
Compare with **za**+A.

przed rokiem₁ (**przed**+I) *a year ago*. **Przeprowadziliśmy się tu przed rokiem.** *We moved here a year ago.*

przed rokiem₂ (przed+I) *before the (specific) year. Przed rokiem siedemdziesiątym szóstym nie pracowałem.* Before 1976 I didn't work. More or less the equivalent of: **do zeszłego roku** *up to last year.*

przez rok (przez+A) *through the course of a year. Byłem chory przez cały rok.* I was sick the whole year through. This construction usually amounts to an emphatic version of the bare Accusative.

w rok (w+A) *in the space of a year. Wszystko zdążyłem zrobić w rok.* I managed to do everything in the space of a year. More frequently used in about the same meaning is **w ciągu roku** *in the course of a year.*

w roku (w+L) *in the (specific) year. Mam pojechać do Polski w tym roku.* I'm supposed to go to Poland this year.

za rok (za+A) *after a year (looking ahead). Za jeszcze jeden rok będziesz już mówił po polsku zupełnie płynnie.* After one more year you will speak Polish completely fluently.

POLISH TRANSLATIONS OF 'FOR'

The English preposition *for* has a wide variety of translations into Polish, using various prepositions, several cases, and even the conditional of the verb. The most important correspondences of English *for* are given below:

1. **dla+G** 'for the benefit of': **Czy te kwiaty są dla mnie?** *Are those flowers for me?;* 'easy/hard for': **To łatwe dla mnie.** *That's easy for me.;* 'for the sake of': **sztuka dla sztuki** *art for art's sake.*
2. **za+A** 'in exchange for': **Ile zapłaciłeś za ten zegarek?** *How much did you pay for that watch?;* **Sprzedalem za grosze.** *I sold it for pennies.;* 'responsible for': **Nie odpowiadam za jego zachowanie.** *I'm not responsible for his behavior.;* 'in place of': **Niech ja to zrobię za ciebie.** *Let me do that for (instead of) you.;* 'on behalf of': **za wolność** *for freedom.;* 'mistake for': **Wziąłem go za lekarza.** *I took him for a doctor. Uchodził za krystokratę.* *He tried to pass for an aristocrat.;* 'thank for, ask pardon for': **Dziękuję za pomoc.** *Thanks for the help.,* **Przepraszam za kłopot.** *Excuse me for the bother.*
3. **na+A** 'intended for': **bilet na samolot** *ticket for the airplane,* **podręcznik na użytek cudzoziemców** *textbook for the use of foreigners,* 'desire for': **Mam ochotę na coś zimnego.** *I feel like having something cold.;* 'for naught': **To wszystko pójdzie na nic.** *That'll all go for nothing.;* 'for an event or time': **bilet na godzinę ósmą** *ticket for 8 o'clock,* **spóźnić się na przedstawienie** *be late for the performance.;* 'for a time yet to come': **Wyjeżdżam na rok.** *I'm leaving for a year. Rozstajemy się na zawsze.* *We're parting forever.* Also see exclamations like **na miłość boską** *for God's sake!*
4. **od+G** 'for (a time just past)': **Mieszkam w Warszawie od siedmiu lat.** *I've been living in Warsaw for the past seven years'.*

5. **przez+A** 'for a period of time': **Przez ostatnie miesiące pracujemy pełną parą.** *We've been working at full steam for the last (several) months.* This sense of 'for' may also be expressed by the bare Accusative case: **Noszę ten kapelusz już jedenaście lat.** *I've been wearing that hat for eleven years already.* The expression 'for periods of time on end' can be expressed by the bare Instrumental: **całymi dniami** *for days on end*, although **całe dni** or **przez całe dni** is also correct.
6. **po+A** 'go for': **Wyskoczę po piwo.** *I'll dash out for some beer.* **Zajadę po ciebie o ósmej.** *I'll drop by for you at eight o'clock.*
7. **do+G** 'for (of specific application)': **woda do picia** *water for drinking*, **maszynka do ogolenia** *machine for shaving, electric razor*, **pasta do zębów** *paste for teeth, toothpaste.*
8. **o+A** '(ask, fight) for': **prosić o pomoc** *ask for help*, **walczyć o istnienie (równouprawienie)** *fight for existence (equality).*
9. **u+G** 'for (be employed by a person)': **Ona pracuje u dentysty.** *She works for a dentist.* 'Work for a company or firm' is translated by **w+L**: **Pracuję w banku.** *I work for a bank.*
10. **jak na+A** 'for (of belittling comparison)': **On nieźle mówi jak na cudzoziemca.** *He speaks not badly for a foreigner.*
11. **z(e)+G** 'known for': **On jest znany ze swoich wcześniejszych prac.** *He is known for his earlier works.*
12. **za+I** 'long for': **Tęsknię za tobą.** *I miss you, long for you.* In older Polish, **po + L**: **Tęsknię po tobie.**
13. **jeśli chodzi o+A**, **co do+G** 'as for': **Jeśli chodzi o brata, to on jest jeszcze w szkole.** *As for my brother, he is still in school.* **Co do twojego pomysłu, on jest zupełnie nierealny.** *As for your idea, it is totally impractical.*
14. The conditional. The English use of *for* after a verb of request has a correspondent in the Polish conditional: **Prosimy, żebyśmy mniej hałasowali.** *They asked for us to make less noise.*

CONJUNCTIONS

Some important conjunctions are **a** *and/but*, **i** *and*, **i...** *i both... and*, **ale** *but*, **albo...** *albo either... or*, **ani...** *ani neither... nor*; 'English 'and' is usually translated by **i**; however, if there is any contrast, i.e. if 'and' can alternately be translated as 'but', it is translated by **a**.

Marek jest studentem, a Maria już pracuje. *Marek is a student, but Maria is already working.*

Warszawa i Kraków są dość duże. *Warsaw and Krakow are rather large.*

Jan jest i inteligentny i przystojny. *Jan is both smart and good-looking.*

To jest muzeum, ale nie jest zbyt ciekawe. *That's a museum, but it's not too interesting.*

To jest albo szpital, albo hotel. *That's either a hospital or a hotel.*

To nie jest ani szpital, ani hotel. *That's neither a hospital or a hotel.*

Important conjunctions introducing subordinate clauses include **chociaż** *although*, **bo** *because*, **ponieważ** *since*, **jeśli** *if*, **to** *then*. The most important subordinating conjunctions are **że** *that* and **czy** *whether*. The conjunction **że**, always preceded by a comma, may never be deleted, as it may be in English:

Słyszałem, że masz nową pracę. *I heard (that) you have a new job.*

The distinction between 'whether' and 'if' is carefully maintained:

Nie wiem, czy on jest zajęty. *I don't know whether (not jeśli if) he is busy.*

Questioning adverbs may serve as subordinating conjunctions:

Czy pamiętasz, gdzie ona mieszka? *Do you remember where she lives?*

Nie wiem, jak to powiedzieć. *I don't know how to say that.*

Here is a list of major conjunctions and connectives:

although	chociaż	only just	co dopiero
and	i, a	or	albo
as... as...	tak, jak...	since, as long as	skoro
as though	jak gdyby	since, for	ponieważ
as soon as	jak tylko	that	niż
at the time when	wtedy, kiedy...	so that, in order to	żeby
because	dlatego, że...	that (subord. conj.)	że
before	zanim...	the way that	tak, jak...
both... and...	i... i...	then	to, wtedy
but	ale, a	therefore	dlatego; zatem
either... or...	albo... albo...	until	dopóki nie; zanim; aż
for, because, since	bo	whether	czy
if	jeśli	whether... or...	czy... czy...
if... then...	jeśli... to...		
neither... nor...	ani... ani...		

VERBS

THE INFINITIVE. The infinitive, or dictionary form of the verb is translated as "to ask", "to write", and so on. Most Polish infinitives end in **-ć**, for example **pisać** *to write*, although a few end in **-c**, for example, **móc** *be able*. Some verbs always occur together with the particle **się** *self*, for example **myć się** *wash oneself*. Here is a list of some common Polish verbs, given in the infinitive, followed by the 1st person singular "I" and the 2nd person singular "you". Other forms may be derived from these two (see further (below)). The verbs below are Imperfective, meaning that they refer to on-going, general, or habitual action. For Perfective partners of these verbs, see further below under 'Perfective and Imperfective Verbs'.

	infinitive	1st p.sg.	2nd p. sg.
agree	zgadzać się	zgadzam się	zgadzasz się
ask	pytać	pytam	pytasz
be	być	jestem	jestes
be able	móc	mogę	możesz
be afraid	bać się	boję się	boisz się
be glad	cieszyć się	cieszę się	cieszysz się
be surprised	dziwić się	dziwię się	dziwisz się
begin	zaczynać	zaczynam	zaczynasz
build	budować	buduję	budujesz
buy	kupować	kupuję	kupujesz
carry	nieść	niosę	niesiesz
close, shut	zamykać	zamykam	zamykasz
cook	gotować	gotuję	gotujesz
cost	kosztować	kosztuję	kosztuje
cry	plakać	placę	placzesz
dance	tańczyć	tańczę	tańczysz
do	robić	robię	robisz
doubt	wątpić	wątpię	wątpisz
drink	pić	piję	pijesz
eat	jeść	jem	jesz 3.p.pl. jedzą
earn	zarabiać	zarabiam	zarabiasz
exist	istnieć	istnieję	istniejesz
find	znajdować	znajduję	znajdujesz
finish	kończyć	kończę	kończysz
fly	lecieć	leczę	lecisz
get	dostawać	dostaję	dostajesz
give	dawać	daję	dajesz
go (on foot)	iść	idę	idziesz
go (often)	chodzić	chodzę	chodzisz
go, ride	jechać	jadę	jedziesz
have	mieć	mam	masz
hear	słyszeć	słyszę	słyszysz
help	pomagać	pomagam	pomagasz
know (info.)	wiedzieć	wiem	wiesz
know (person)	znać	znam	znasz

know how	umieć	umiem	umiesz
laugh	śmiać się	śmieję się	śmiejesz się
lie	leżeć	leżę	leżysz
like	lubić	lubię	lubisz
listen to	słuchać	słucham	słuchasz
live, be alive	żyć	żyję	żyjesz
live, reside	mieszkać	mieszkam	mieszkasz
look, appear	wyglądać	wyglądam	wyglądasz
look for	szukać	szukam	szukasz
lose	gubić	gubię	gubisz
love	kochać	kocham	kochasz
meet	spotykać	spotykam	spotykasz
must, have to	musieć	muszę	musisz
open	otwierać	otwieram	otwierasz
pay	płacić	płacę	płacisz
play	grać	gram	grasz
prefer	woleć	wolę	wolisz
read	czytać	czytam	czytasz
remember	pamiętać	pamiętam	pamiętasz
return	wracać	wracam	wracasz
ruin, spoil	psuć	psuję	psujesz
say	mówić	mówię	mówisz
see	widzieć	widzę	widzisz
sell	sprzedawać	sprzedaję	sprzedajesz
send	posyłać	posyłam	posyłasz
sing	śpiewać	śpiewam	śpiewasz
sit	siedzieć	siedzę	siedzisz
sleep	spać	śpię	śpisz
speak	mówić	mówię	mówisz
stand	stać	stoję	stoisz
take	brać	biorę	bierzesz
thank	dziękować	dziękuję	dziękujesz
think	myśleć	myślę	myślisz
understand	rozumieć	rozumiem	rozumiesz
wait	czekać	czekam	czekasz
want	chcieć	chcę	chcesz
wash (self)	myć się	myję się	myjesz się
watch	oglądać	oglądam	oglądasz
work	pracować	pracuję	pracujesz
write	pisać	piszę	piszesz

FINITE VERB CATEGORIES. Here is a chart of the Polish finite verb categories, i.e. the categories characterized by tense and person. The verb of illustration is **писаć** (impf.) **napisać** (pf.) *write*:

	imperfective	perfective
present	piszę	
past	pisałem f. pisałam	napisałem f. napisałam
future	będę pisał -a	napiszę
imperative	pisz	napisz

PRAGMATIC PERSONAL VERB CATEGORIES. Polish uses the 3rd-person titles **pan**, **pani**, and **państwo** as de facto 2nd-person forms of polite address, or what may also be called 'titled address'. The pragmatic Polish conjugational system looks as follows. The illustration is in the present tense, but analogous observations hold for the past and future tenses as well. The verb of illustration below is **czytać -am -asz** *read*:

	singular	plural
1st p.	(ja) czytam	(my) czytamy
2nd p. informal	(ty) czytasz	(wy) czytacie
2nd p. titled	(pan, pani) czyta	(państwo) czytają
3rd p.	(on, ona, ono) czyta	(one, oni) czytają

LACK OF AUXILIARY VERBS. Polish lacks any correspondent to the English auxiliary or 'helping' verbs *be, have, do, used to* which, in English, are used to make compound verb expressions of the sort *I am asking, I have been running, do you smoke, we used to live*, and so on. In all such instances, Polish uses a single verb form. One interprets the nuance of the Polish verb on the basis of context. Thus, **pytam** could be interpreted as 'I ask', 'I do ask', 'I am asking', 'I have been asking'; **mieszkaliśmy** could be interpreted as 'we lived', 'we were living', 'we used to live'; and so on.

PRESENT TENSE

The citation form of the verb (the form used by dictionaries) is the infinitive. One must learn, for each infinitive, what the 1st person and 2nd person singular forms are. The other forms of the present tense may be predicted from these two forms. There are four classes (conjugations) of verbs. The present endings are as follows:

Class 1. Verbs in **-ę -esz**:

	singular	plural
1st pers.	-ę	-emy
2nd pers.	-esz	-ecie
3rd pers.	-e	-ą

Example:

chcieć want

chcę I want

chcesz you want

chce he, she wants

chcemy we want

chcecie you want

chcą they want

If there is a change in the stem between the 1st person and the 2nd person, then the 3rd person plural will have the same stem as the 1st person singular:

iść go (on foot)

idę I go

idziesz you go

idzie he, she, it goes

idziemy we go

idziecie you go

idą they go

móc be able

mogę I can

możesz you can

może he, she, it can

możemy we can

możecie you can

mogą they can

brać take

biorę I take

bierzesz you take

bierze he, she, it takes

bierzemy we take

bierzeście you take

biorą they take.

Class 2a. Verbs in **-ę -isz**:

	singular	plural
1st pers.	-ę	-imy
2nd pers.	-isz	-icie
3rd pers.	-i	-ą

Example:

lubić like

lubię I like

lubisz you like

lubi he, she, it likes

lubimy we like

lubicie you like

lubią they like

If there is a change in the stem between the 1st person and the 2nd person, then the 3rd person plural will have the same stem as the 1st person singular:

musieć have to

muszę I have to

musisz you have to

musi he, she, it has to

musimy we have to

musicie you have to

muszą they have to.

Here, the stem alternates between **sz** in the 1st pers. sg. and 3rd pers. pl. to **ś (si-)** in the other forms.

Class 2b. Verbs in **-ę -ysz**:

	singular	plural
1st pers.	-ę	-ymy
2nd pers.	-ysz	-ycie
3rd pers.	-y	-ą

Example:

słyszeć hear

słyszę I hear

słyszysz you hear

słysz he hears

słyszemy we hear

słyszycie you hear

słyszą they hear

Class 3. Verbs in **-am -asz**:

	singular	plural
1st pers.	-am	-amy
2nd pers.	-asz	-acie
3rd pers.	-a	-ają

Examples:

czekać wait

czekam I wait

czekasz you wait

czeka he, she, it waits

czekamy we wait

czekacie you wait

czekają they wait

mieć have

mam I have

masz you have

ma he, she, it has

mamy we have

macie you have

mają they have

Irregular in the 3.p.pl.: **dać dam dasz dadzą** give.

Class 4. Verbs in **-em -esz**:

	singular	plural
1st pers.	-em	-emy
2nd pers.	-esz	-ecie
3rd pers.	-e	-eją

Example:

umieć know how

umiem I know how

umiesz you know how

umie he, she, it knows how

umiemy we know how

umiecie you know how

umieją they know how

Irregular in the 3rd pers. pl.:

wiedzieć know (information)

wiem I know

wiesz you know

wie he, she, it knows

wiemy we know

wiecie you know

wiedzą they know

Similarly: **powiedzieć powiem powiesz powiedzą** say
jeść jem jesz jedzą eat.

The verb **być** *be* is irregular in the present:

być <i>be</i>	
jestem I am	jesteśmy we are
jesteś you are	jesteście you are
jest he, she, it is	są they are.

być is the only verb with a specific future tense:

będę I will	będziemy we will
będziesz you will	będziecie you will
będzie he, she, it will	będą they will.

SUMMARY OF VERB THE CLASSES. From the point of view of the present tense as it relates to the infinitive, the Polish verbs may be classified as follows:

An infinitive marked

pis | ać
da | wać
dzięk | ować
dokon | ywać
mdle | ć -j-
dzia | ć -j-
my | ć
pi | ć
żu | ć
ciągn | ać
pleść -t-
wieść -d-
paść -dn-
nieść -s-
gryźć -z-
piec -k-
ciec -kn-
strzyc -g-
biec -gn-
piąć -n-
dać -m-
umrzeć -r-
pleć -l-
kup | ić

Implies:

piszę, piszesz, pisze
daję, dajesz, daje
dziękuję, dziękujesz, dziękuję
dokonuję, dokonujesz, dokonuje
mdleję, mdlejesz, mdleje
dzieję, dziejesz, dzieje
myję, myjesz, myje
piję, pijesz, pije
żuję, żujesz, żuje
ciągnę, ciągniesz, ciągnie
plotę, pleciesz, plecie
wiodę, wiedziesz, wiedzie
padnę, padniesz, padnie
niosę, niesiesz, niesie
gryzę, gryziesz, gryzie
piekę, pieczesz, piecze
cieknę, ciekiesz, cieknie
strzygę, strzyżesz, strzyże
biegnę, biegniesz, biegnie
pnę, pniesz, pnie
dmę, dmiesz, dmie
umrę, umrzesz, umrze
piełę, pielesz, piele
kupię, kupisz, kupi

słysz eć	słyszę, słyszysz, słyszy
stać -oj-	stoję, stoisz, stoi
czeka ć	czekam, czekasz, czeka
umie ć	umiem, umiesz, umie.

A number of unique verbs do not fit within this system, for example **brać**, **biorę bierzesz**, **stać stanę staniesz**, **znaleźć znajdę znajdziesz**, and others

IMPERATIVE

The imperative or command form of the verb is usually equivalent to the stem of the 3rd pers. sg. present tense form of the verb, obtained by dropping **-e**, **-ie**, **-y**, **-i**, or by adding **j** to **-a**:

pisać piszę piszesz pisze, imperative **pisz** *write!*
iść idę idziesz idzie, imperative **idź** *go!*
kończyć kończę kończysz kończy, imperative **kończ** *finish!*
kupić kupię kupisz kupi, imperative **kup** *buy!*
czekać czekam czekasz czeka, imperative **czekaj** *wait!*

These are singular forms. The plural is formed from the singular by adding the ending **-cie**: **idźcie** *go! (2nd p. pl.)*. The ending **-my** can be added to form a first-person plural form of exhortation: **czekajmy** *let's wait!*

Exceptional imperative forms include verbs in **-awać -aję -ajesz**, whose imperatives end in **-awaj**, e.g., **wstawać wstaję**, imper. **wstawaj** *get up*, and the following:

jeść jem jesz, 3.pl. **jedzą**, imperative **jedz** *eat!*
powiedzieć powiem powiesz, 3.pl. **powiedzą**, imperative **powiedz** *say!*
rozumieć rozumiem rozumiesz, 3.p.pl. **rozumieją**, imperative **rozum**
wziąć wezmę wezmiesz, imperative **weź** *take!*

The imperative is often accompanied by the word **proszę** *please*: **Proszę wejść** *Please come in*. The formal imperative (see below under Formal Speech) is formed with the particle **niech** *let* plus the 3rd pers. form of the verb: **Niech pani usiądzie**. *Why don't you sit down (madam)?* **Niech pan się nie śmieje** *Don't laugh, sir!*

When forming the imperative, positive commands usually occur in the perfective aspect, while negative commands occur in the imperfective (regarding aspect, see further below):

Otwórz okno. *Open-perfective. the window*
Nie otwieraj okna. *Don't open-imperfective the window.*

THE PRAGMATIC IMPERATIVE SYSTEM. The system of actual pragmatic implementation of the imperative differs from what is suggested by formal charts. Because of the use of the hortative particle **niech** with 3rd-person pronouns, and occasionally with 1st-person pronouns, the system can be considered to consist of eight forms instead of only three:

Formal system:

	singular	plural
1st person	---	zróbmy let's do!
2nd person	zrób do!	zróbcie do!
3rd person	---	---

Pragmatic system:

	singular	plural
1st person	niech zrobieę	zróbmy
2nd p. informal	zrób	zróbcie
2nd p. formal	niech pan zrobi	niech państwo zrobiaą
3rd person	niech on zrobi	niech oni zrobiaą

Constructions using **niech** often translate into English as 'Why don't...': **Niech to zrobieę**. *Why don't I do that?* **Niech pani to kupi**. *Why don't you buy that, madam,* and so on.

PAST TENSE

The 3rd person past tense is formed from the infinitive by dropping **-ć** and adding **-ł** (masculine) **-ła** (feminine) **-ło** (neuter), **-li** (masculine personal plural), or **-ły** (other plural). One then uses the 3rd person past tense forms together with the endings of the present forms of the verb **być** *be* in order to form the 1st and 2nd person past forms. The past-tense endings are as follows:

	singular	plural
1st pers.	-(e)m	-śmy
2nd pers.	-(e)ś	-ście
3rd pers.		

For example, here is the past tense of **dać** *give* :

singular:

dałem (m.)	dałam (f.) I gave	
dałeś (m.)	dałaś (f.) you (sg.) gave	
dał he gave	dała she gave	dało it gave (n.)

plural:

daliśmy (m.p.)	dałyśmy (f.) we gave
daliście (m.p.)	dałyście (f.) you (pl.) gave
dali (m.p.)	dały (f., n.) they gave.

Verbs ending in **-eć** change **e** to **a** in all forms other than the masc. persl. pl.; for example, **mieć** *have*:

singular:

miałem (m.)	miałam (f.) I had	
miałeś (m.)	miałaś (f.) you (sg.) had	
miał he gave	miała she had	miało it had (n.)

plural:

mialiśmy (m.p.)	miałyśmy (f.) we had	
mialiście (m.p.)	miałyście (f.) you (pl.) had	
miali (m.p.)	miały (f., n.) they had	

Verb endings in **-ać** change **ą** to **ę** in all forms other than the masc. sg., e.g. **zacząć** *begin*:

singular:

zacząłem (m.)	zaczęłam (f.) I began	
zacząłeś (m.)	zaczęłaś (f.) you (sg.) began	
zaczął he gave	zaczęła she began	zaczęło it began (n.)

plural:

zaczęliśmy (m.p.)	zaczęłyśmy (f.) we began	
zaczęliście (m.p.)	zaczęłyście (f.) you (pl.) began	
zaczęli (m.p.)	zaczęły (f., n.) they began.	

Verbs with infinitives in **-ść** and **-c** add past-tense endings to stems found in the 1st pers. sg. present. For example, here are the past tense forms of **nieść** **nieść** **nieziesz** *carry* and **móc** **mogę** **możesz** *can, be able*:

singular:

niosłem (m.)	niosłam (f.) I carried	
niosłeś (m.)	niosłaś (f.) you (sg.) carried	
niósł he gave	niosła she carried	niosło it carried (n.)

plural:

nieśliśmy (m.p.)	niosłyśmy (f.) we gave	
nieśliście (m.p.)	niosłyście (f.) you gave	
nieśli (m.p.)	niosły (f., n.) they gave.	

singular:

mogłem (m.)	mogłam (f.) I could	
mogłeś (m.)	mogłaś (f.) you (sg.) could	
mógł he could	mogła she could	mogło it could (n.)

plural:

mogliśmy (m.p.)	mogłyśmy (f.) we could	
mogliście (m.p.)	mogłyście (f.) you (pl.) could	
mogli (m.p.)	mogły (f., n.) they could.	

These verbs have an irregular past-tense formation:

iść, idę, idziesz go-det.	szedł, szła, szli, szły
jeść, jem, jesz, jedzą eat.	jadł, jadła, jedli, jadły
usiąść, usiądę, usiądziesz sit down-pf.	usiadł, usiadła, usiedli, usiadły
znaleźć, znajdę, znajdziesz find-pf.	znalazł, znalazła, znaleźli, znalazły.

FUTURE TENSE

The future tense is formed with the auxiliary verb **będę, będziesz, będzie, będziemy, będziecie, będą**, plus the 3rd pers. past form of the verb. For example, here is the future of the verb **czytać** *read*:

singular:

będę czytał (m.),	będę czytała (f.) I am going to read
będziesz czytał (m.)	będziesz czytała (f.) you are going to read
będzie czytał (m.)	będzie czytała (f.) he/she is going to read

plural:

będziemy czytali (m.p.)	będziemy czytały (f.) we are going to read
będziecie czytali (m.p.)	będziecie czytały (f.) you (pl.) are going to read
oni będą czytali (m.p.)	one będą czytały (f.) they are going to read

Instead of the past-tense forms, one may also use the infinitive; hence also **będę czytać** *I am going to read*. The use of the past-tense forms is more colloquial, and is practically obligatory with males. The construction with **będę** is only possible with imperfective verbs; see immediately below.

PERFECTIVE AND IMPERFECTIVE ASPECT

The future-tense construction with **będę** is formed only from IMPERFECTIVE verbs (verbs naming an on-going activity). With PERFECTIVE verbs (verbs naming an accomplishment), which have no present-tense meaning, the present-tense form by itself expresses future meaning. For example, the verb **kupić** *buy* is perfective, hence its present forms have future meaning:

kupię I will buy	kupimy we will buy
kupisz you (sg.) will buy	kupicie you (pl.) will buy
kupi he, she, it will buy	kupią they will buy.

Verbs that are perfective will have a related imperfective verb in order to express present meaning. With the perfective verb **kupić** *buy*, the corresponding imperfective verb is **kupować**, whose present-tense forms are the following:

kupuję I am buying, I buy	kupujemy we are buying, we buy
kupujesz you (sg.) are buying, you buy	kupujecie you (pl.) are buying, you buy
kupuje he/she buys, he/she buys	kupują they are buying, they buy.

Perfective (pf.) verbs are often formed from imperfective verbs by adding a prefix. Here are some common simplex verbs with their primary perfective prefix:

budować zbudować build	myć się umyć się wash (self)
chcieć zechcieć want	mylić się pomylić się err
cieszyć się ucieszyć się be glad	nieść/nosić odnieść carry
czekać zaczekać wait	płacić zapłacić pay
czytać przeczytać read	płakać zapłakać cry
dziękować podziękować thank	pić wypić drink
dziwić się zdziwić się be surprised	pisać napisać write
gotować przygotować prepare	pytać zapytać ask
gotować ugotować cook	robić zrobić do
grać zagrać play	rozumieć zrozumieć understand
iść/chodzić pójść go (on foot)	słyszeć usłyszeć hear
jeść zjeść eat	siedzieć posiedzieć sit
jechać/jeździć pojechać go, ride	śmiać się zaśmiać się laugh
kończyć skończyć finish	śpiewać zaśpiewać sing
leżeć poleżeć lie	tańczyć zatańczyć dance.
lecieć polecieć fly	

Imperfective verbs in new meanings are typically formed from prefixed perfective verbs by adding a suffix. Here are some examples:

Perfective	Derived Imperfective
otworzyć -rzę -rzysz open	otwierać -am -asz
pokazać -że -żesz show	pokazywać -am -asz
pomóc -mogę -możesz help	pomagać -am -asz
poznać -am -asz meet	poznawać -znaję -znajesz
przypomnieć -nę -niesz remind	przypominać -am -asz
spotkać -am -asz meet	spotykać -am -asz
użyć -yję, -yjesz use	używać -am -asz
wygrać -am -asz win	wygrywać -am -asz
zacząć -nę -niesz begin	zaczynać -am -asz
zamknąć -nę -niesz close, shut	zamykać -am -asz
zamówić -wię -wiesz order	zamawiać -am -asz
zaprosić -szę -sisz invite	zapraszać -am -asz
zdarzyć się -y occur	zdarzać się -a
zostawić -wię -isz leave behind	zostawiać -am -asz.

A few verbs have irregular aspect partners:

Imperfective:	Perfective:
brać biorę, bierzesz take	wziąć wezmę, weźmiesz
dawać daję, dajesz give	dać dam, dasz, dadzą
kłaść kładę kładziesz put, place, lay	położyć -żę -żysz
kupować -puję -pujesz buy	kupić -pię -pisz
mówić -wię -wiesz say, speak, talk	powiedzieć -wiem -wiesz -wiedzą
oglądać -am -asz view, watch	obejrzeć -rzę -rzysz
widzieć -dę -dzisz see	zobaczyć -czę -czysz
znaleźć znajdę znajdziesz find	znajdować -duję -dujesz

SUMMARY: THE POLISH TENSE-ASPECT SYSTEM

	Imperfective	Perfective
present	robię	
past	robiłem	zrobiłem
future	będę robił(a)	zrobię

VERBS OF MOTION

Polish distinguishes between movement on foot and movement by conveyance. In either case, the simple verbs for motion distinguish on-going (determinate) activity from frequentative (indeterminate) activity. This distinction holds in the imperfective aspect only. Here are the most important verbs concerned:

	determinate)	indeterminate
go on foot	iść <i>idę idziesz</i>	chodzić <i>-dzą -dzisz</i>
go by conveyance	jechać <i>jadę, jedziesz</i>	jeździć <i>jeżdżą, jeździsz</i>
carry on foot	nieść <i>niosę, niesiesz</i>	nosić <i>noszę, nosisz</i>
carry by conveyance	wieźć <i>wiozę, wieszysz</i>	wozić <i>wożę, wozisz</i>

See: **Gdzie teraz idziesz?** *Where are you going now?*
Czy często chodzisz do kina? *Do you go to the movies often?*

Jadę do Warszawy pociągiem. *I'm going to Warsaw by train.*
Zwykle jeżdżę do Warszawy pociągiem. *I usually travel to Warsaw by train.*

When prefixed, motion verbs lose the on-going vs. frequentative distinction. Here are the most important prefixed forms of **iść** and **jechać**:

	Perfective	Imperfective
arrive, come on foot	przyjść	przychodzić
leave, depart on foot	wyjść	wychodzić
approach, come up to	podejść	podchodzić

	Perfective	Imperfective
arrive by vehicle	przyjechać	przyjeżdżać <i>-am -asz</i>
leave by vehicle	wyjechać	wyjeżdżać <i>-am -asz</i>
approach, drive up to	podjechać	podjeżdżać <i>-am -asz</i>

CONDITIONAL MOOD

The conditional mood is used to express the conditional sense which in English is expressed with)would, could, should, might). It is also used to refer to contrary-to-fact situations, and is required after indirect commands and requests. The conditional is formed by using the 3rd-person past-tense forms of the verb in conjunction with the conditional particle **by**, which is either attached to the verb or, preferably, to some item occurring earlier in the sentence. Personal endings are attached to the particle **by**. Here are the conditional forms of **pomóc pomogę pomożesz help** (pf.):

Singular

	masc.	fem.	
1.p.	pomógłbym	pomogłabym	I would help
2.p.	pomógłbyś	pomogłabyś	you-sg. would help
3.p.	pomógłby	pomogłaby	he/she would help

Plural

	masc. pers. pl.	other pl.	
1.p.	pomoglibyśmy	pomogłybyśmy	we would help
2.p.	pomoglibyście	pomogłybyście	you-pl. would help
3.p.	pomogliby	pomogłyby	they would help

When **by** is attached to another word, it is usually to a subordinating conjunction such as **że** that or **gdy** if:

Singular

	masc.	fem.	
1.p.	gdybym pomógł	gdybym pomogła	if I would help
2.p.	gdybyś pomógł	gdybyś pomogła	if you -sg. would help
3.p.	gdyby pomógł	gdyby pomogła	if he/she would help

Plural

	masc. pers. pl.	other pl.	
1.p.	gdybyśmy pomogli	gdybyśmy pomogły	if we would help
2.p.	gdybyście pomogli	gdybyście pomogły	if you-pl. would help
3.p.	gdyby pomogli	gdyby pomogły	if they would help

The conditional is primarily used:

a) In contrary to fact clauses:

Pomógłabym ci, gdybym nie była tak zajęta. *I would help you if I were not so busy.*

b) After verbs of request, command, desire, when the subject of the incorporated clause is different from the person doing the requesting, commanding, desiring:

Proszę cię, żebyście nie robili takiego hałasu. *I'm asking that you not make such a racket.*

c) To discuss hypothetical possibilities:

Czy mógłbyś mi pomóc? *Could you help me?*

PARTICIPLES, GERUNDS, VERBAL NOUNS

Polish has a well developed system of verbal adjectives (participles), verbal adverbs (gerunds), and verbal nouns, in both Perfective and Imperfective aspects. The verb of illustration in the chart below is **czytać -am -asz** (impf.), **przeczytać** (pf.) read.

	imperfective	perfective
gerund	czytając	przeczytawszy
active participle	czytający	
passive participle	czytany	przeczytany
verbal noun	czytanie	przeczytanie

1. A GERUND is a verb form without personal endings, the person of the verb being inferred from context. The IMPERFECTIVE GERUND can often be translated as 'while doing something'; thus **czytając** means 'while reading'. The PERFECTIVE GERUND usually means 'after having done something'; thus **przeczytawszy** means 'after having read'. Gerunds are used to incorporate one sentence into another when the subject of both sentences is the same: **Czytając gazetę, palił fajkę** While reading the paper, he smoked a pipe. **Zjadłszy kolację, on wstał i wyszedł** Having finished supper, he stood up and left. Gerunds do not take any endings.

The IMPERFECTIVE GERUND may be formed by adding **-c** to the 3.pers.pl. of an Imperfective verb: **czytają**, hence **czytając** (*while*) reading; **idą**, hence **idąc** (*while*) going).

The PERFECTIVE GERUND may be formed from the 3.pers.sg.masc. past tense of a Perfective verb. After vowel+ł, replace ł with **-wszy**: **przeczytał**, hence **przeczytawszy** *having read*; **zrobił**, hence **zrobiwszy** *having done*. After consonant+ł, add **-szy**: **wyszedł**, hence **wyszedłszy** *having left*, **wyniósł**, hence **wyniósłszy** *having carried out*. The Perfective Gerund is going out of use. It is hardly ever used in speech.

2. A PARTICIPLE is an adjective derived from a verb, which still retains many of the the properties of the verb, for example, the ability to take a complement. The imperfective active participle is often translated as a relative clause: "who is doing", and it is often separated from the noun it modifies by its complement: **Czytający gazetę człowiek nic nie zauważył**. *The man reading the paper noticed nothing*. Participles take a full set of gender-number-case endings.

The IMPERFECTIVE ACTIVE PARTICIPLE may be formed by adding adjective endings to the Imperfective gerund: **czytając**, hence **czytający -a -e** (*who is*) reading; **idący -a -e** (*who is*) going.

3. PASSIVE PARTICIPLES describe objects on which an action has been carried out. The imperfective passive participle **czytany** means 'being read'. The perfective passive participle **przeczytany** means 'having been read'. The latter is the more frequently used, often in construction with the verb **zostać**: **Ta książka została już przeczytana.** *That book has already been read.*

The Passive Participle is formed on the basis of the infinitive.

a. Verbs with infinitives in **-ać** and **-eć** form the Passive Participle in **-any** (**-a -e**): **napisać**, hence **napisany -a -e** *written*; **widzieć**, hence **widziany -a -e** *seen*.

b. Verbs with infinitives in **-ić** and **-yć** form the Passive Participle in **-ony -a -e**, added to a stem like that of the 1.pers.sg. present: **zawstydzić**, hence **zawstydzony -a -e** *embarrassed*. Monosyllabic verbs in **-ić** and **-yć** like **pić**, **myć**, and their derivatives like **wypić** and **umyć**, do not follow this rule.

c. Verbs with infinitives in **-ść**, **-źć**, or **-c** form the Passive Participle in **-ony (-a -e)**, added to a stem like that of the 2.pers.sg. present: **wynieść**, hence **wyniesiony -a -e** *carried out*; **przegryźć**, hence **przegryziony -a -e** *bitten through*; **upiec** *bake* hence **upieczony -a -e** *baked*. Irregular: **znaleźć** *znajdę, znajdziesz*, **znaleziony** *found*.

d. Verbs with infinitives in other vowels plus **ć**, and monosyllabic verbs in **-ić** and **-yć** drop **ć** and add **-ty (-ta -te)**: **zepsuć**, hence **zepsuty -a -e** *spoiled*; **użyć**, hence **użyty -a -e** *used*. Verbs in **-nąć** form the Passive Participle in **-nięty (-a -e)**: **zamknąć**, hence **zamknięty -a -e** *locked, shut, closed*. Other verbs in **-ać** form the Passive participle in **-ęty**: **zacząć**, hence **zaczęty** *begun*.

4. A VERBAL NOUN is a noun derived from a verb, which still retains many of the properties of the verb, for example, aspect. Both **czytanie** and **przeczytanie** are usually translated as 'reading', the first referring to the action, the second to the accomplishment. Verbal Nouns often occur with the prepositions **przy** while, during, **przed** before, and **po** after, and they are often followed by a noun in the Genitive case: **Po przeczytaniu tej książki pójdę spać** *After reading that book-Gen. I'll go to bed*. Additionally, verbal nouns often occur in phrases following the preposition **do**, as in **woda do picia** *drinking water*, **nic do zrobienia** *nothing to do*, and so on.

The Verbal Noun is formed on a stem like that of the masc.pers.pl. of the passive participle. This means that participles in **-ony** form the Verbal Noun in **-enie**: **podniesiony**, hence **podniesienie** *elevation*. Participles in **-ty** form the Verbal Noun on **-cie**: **zatruty**, hence **zatrucie** *poisoning*.

Note that gerunds and participles formed from verbs in **się** retain **się**, while verbal nouns formed from verbs in **się** sometimes lose the **się**: **golić się** *shave oneself*, **golać się** *while shaving oneself*, but usually **golenie** *shaving* (although **golenie się** is not wrong).

PASSIVE VOICE

An active-transitive sentence (a sentence with a subject, verb, and direct object) can be transformed into the passive voice, using a passive participle, which presents the action from the point of view of the direct object. Compare English John is frying an egg (active) vs. An egg is being fried by John (passive). In this sentence, fried is the passive participle, linked to the object with the verb be. In Polish, the link verb is **być** with Imperfective verbs, and **zostać** (**zostanę** **zostaniesz**) with Perfective verbs:

	active:	Imperfective passive
pres.	Jan czyta książkę. <i>Jan reads (is reading) a book.</i>	Książka jest czytana przez Jana. <i>The book is read (is being read) by Jan.</i>
fut.	Jan będzie czytał książkę. <i>Jan is going to read the book.</i>	Książka będzie czytana przez Jana. <i>The book is going to be read by Jan.</i>
past	Jan czytał książkę. <i>Jan read (was reading) a book.</i>	Książka była czytana przez Jana. <i>The book was (was being) read by Jan.</i>
	active:	Perfective passive
fut.	Jan przeczyta książkę. <i>Jan will read the book.</i>	Książka zostanie przeczytana przez Jana. <i>The book will be read by Jan.</i>
past	Jan przeczytał książkę. <i>Jan read the book.</i>	Książka została przeczytana przez Jana. <i>The book was read by Jan.</i>

Observe that the original subject may be preserved by placing it after the preposition **przez** +A: **przez Jana** by Jan. The practical effect of passive voice is often expressed by reversing the order of subject and object. For example, **Książkę czyta Jan** book-Acc. reads Jan-Nom. has about the same effect as **Książka jest czytana przez Jana**.

IMPERSONAL VERBS

There is a difference in Polish between a verb which has a definite subject which is simply not expressed, and a verb which has no subject in the first place. The Polish impersonal verb system is well developed. For the most part it is based on the third-person neuter forms of the finite verb, with the particle **się** functioning as the de facto subject:

present 'one reads'	czyta się	
past 'one read', 'one used to read'	czytało się or czytano	przeczytało się or przeczytano
future 'one will read'	będzie się czytało	przeczyta się

The construction **czyta się** means 'one reads, reading is going on'. A form like this takes direct objects the same as a personal verb: **Czyta się książki.** *One reads books, books are being read.* In the past tense, the forms based on **się** plus the past tense are

usually replaced with forms based on the passive participle: **Czytano książki.** *One read books; books were being read.*

REFLEXIVE VERBS

By 'reflexive verbs' in a broad sense are meant verbs occurring with the reflexive particle **się**. This particle can never occur in initial position in a clause; hence one says:

Bardzo się śpieszę. I'm in a big hurry.
but: **Śpieszę się.** I'm in a hurry.

Here are the most important functions of the particle **się**:

1. LITERAL REFLEXIVE USE. The basic meaning of the reflexive particle **się** is 'oneself' in literal reflexive uses (where the action comes back upon the actor). This is not necessarily the most frequent usage of this particle, but it is the one on which most other uses are based. Frequently encountered are verbs of personal grooming:

czesać (się) *czeszę, czeszesz* comb (oneself)
kąpać (się) *kąpię, kąpiesz* bathe (oneself)
myć (się) *myję, myjesz* wash (oneself)
golić (się) *golę, golisz* shave (oneself).

Compare the two sentences:

Muszę umyć ręce. I have to wash my hands. Transitive without **się**.
Muszę się umyć. I have to wash up. Intransitive reflexive with **się**.

Verbs of this sort occur with **się** more often than not:

Codziennie się kąpię. *I take a bath every day.*
Golę się przed śniadaniem. *I shave before breakfast.*

2. RECIPROCAL USE. The reflexive particle **się** can be used with any verb where the action can be considered reciprocal (back and forth), in which case the particle **się** takes on the sense 'each other,' 'one another':

Dobrze się znamy. *We know each other well.*
Bardzo się lubimy (kochamy). *We like (love) each other a lot.*
Często się spotykamy. *We met each other often.*

The verb must have Accusative syntax for the **się** construction to be possible. Otherwise, one uses the appropriate case-form of the reflexive pronoun. For example, since **pomagać** *-am -asz* 'help' takes the Dative case, one expresses 'help one another' with the Dative reflexive **sobie**:

Często sobie pomagamy. *We often help one another.*

3. INTRANSITIVE FORM OF TRANSITIVE VERB. Polish is sensitive to whether a given verb is used transitively (with a direct object), or intransitively (without a direct object). If a verb can be used transitively in its basic sense, its intransitive counterpart will be formed with **się**. Three

subtypes of such use may be distinguished, consisting of uses with persons, things, and events.

a. with persons

transitive:

nazywać -am -asz call, name

śpieszyć -szę -szysz hurry (someone)

Jak oni nazywaj swoją łódkę? *How are they calling their boat?*

Jak ich łódka się nazywa? *What's their boat called?*

intransitive:

nazywać się be called

śpieszyć się be in a hurry.

b. with things

transitive:

otwierać -am -asz open

zamykać -am -asz close

Zamykamy książki. We are closing (our) books.

Drzwi się zamykają. The door is (lit. doors are) closing.

intransitive:

otwierać się

zamykać się

c. with events

transitive:

kończyć -czę -czysz end, finish

zaczynać -am -asz begin

Zaczynamy (kończymy) lekcję. *We are beginning (ending) the lesson.*

Lekcja się zaczyna (kończy). *The lesson is beginning (ending).*

intransitive:

kończyć się

zaczynać się

4. DEPERSONAL USE. With the 3rd pers. sg. form of the verb, the particle **się** can express the idea of impersonal 'one', as though it were the subject of the sentence. Its occurrence in this use is frequent, much more so than the corresponding use of one in English.

Jak to się mówi (pisze)? *How does one say (write) that?*

Jak tam się idzie (jedzie)? *How does one go there?*

Tam zawsze długo się czeka. *One always waits a long time there.*

Impersonal verbs take the Accusative of a direct object the same way as other verbs:

Kiedy się ma temperaturę, trzeba zostać w domu. *When one has a temperature, one should stay at home.*

A sentence can often be depersonalized by adding **się** and putting the subject in the Dative:

Przyjemnie mi się z tobą rozmawia. *It's pleasant talking with you.*

In English the 2nd pers. sg. form of the verb is often used impersonally, as in *How do you say that?* The comparable use should not be used in Polish, since it is apt to be taken for informal speech. Hence it is safest to express the phrase 'How do you get to Lodz?' as **Jak się jedzie do Łodzi?**

5. IMPERSONAL VERBS. The particle **się** is used with some verbs to derive impersonal verbs (verbs which in English have as subject an empty 'it'):

wydawać się *wydaje się* +D it seems

chcieć się *chce się* +D it feels like to me, I feel like

rozumieć się *rozumie się* it is understood.

and others. Such verbs often take Dative complements:

Wydaje mi się, że skądś znam tę panią. *It seems to me I know that lady from somewhere.*

Nie chce mi się iść do miasta. *I don't feel like going to town.*

6. REFLEXIVE VERBS OF EMOTION. A number of verbs of emotion take **się**, a use which has no good translation into English. Among such verbs are:

bać się *boję się, boisz się* be afraid

bawić się *-wię -wiesz* play. **dobrze się bawić** have a good time

cieszyć się *-szę -szysz się* be glad

denerwować się *-wuję -wujesz* be upset

dziwić się *-wię -wiesz* be surprised

martwić się *-wię -wiesz* worry

nudzić się *-dę -dzisz* be bored

przejmować się *-muję -mujesz* be upset

wstydzić się *-dę -dzisz* be embarrassed

The following negated imperative forms of reflexive verbs of emotion are common:

nie bój się "nie BÓJ się" don't be afraid

nie martw się "nie MARTW się" don't worry

nie denerwuj się don't be upset

nie przejmuj się don't be concerned

nie wstydz się don't be embarrassed.

7. REFLEXIVE-ONLY VERBS. Some verbs occur only with **się**, at least in the given meaning, for example,

bać się *boję się, boisz się* be afraid, fear

dziać się *dzieje się* go on, happen

podobać się *--a +D* be pleasing

starać się *-am -asz* try

śmiać się *śmieję się, śmiejesz się* laugh

wydawać się *wydaje się* seem

zdarzyć się *zdarzy się* happen, occur (pf.)

IMPORTANT SENTENCE CONSTRUCTIONS

CONSTRUCTIONS WITH THE INFINITIVE. A number of common verbs form useful phrases in construction with the infinitive. One of the most useful such verbs is the verb **chcieć** want, especially when used in the conditional in the sense 'I'd like', as in **Chciał(a)bym zamówić rozmowę.** *I'd like to place a call.*

Some other common verbs followed by the infinitive include **chcieć, chcę, chcesz** want, **mieć, mam, masz** be supposed to, **musieć, muszę, musisz** must, have to, **starać się, staram się, starasz się** try, **umieć, umiem, umiesz** know how, **woleć, wolę, wolisz** prefer. Three other useful words, **można** one may, **trzeba** one ought, and **wolno** it is permitted, are also followed by the infinitive of the verb and can be used to form a wide variety of impersonal statements and questions:

Można tu usiąść? *May one sit down here?*

Tu nie można palić. *One may not smoke here.*

Trzeba to zrobić. *It's necessary to do that.*

MODAL EXPRESSIONS. The most important modal correspondences (items referring to duty, need, obligation) are the following. All of these items are followed by the infinitive of the main verb.

'must', 'have to'	musieć, muszę, musisz or mieć, mam, masz
'need', 'should'	musieć, muszę, musisz or trzeba
'supposed to'	mieć, mam, masz
'ought to', 'should'	powiniennem, powinnam, powinniśmy

The full conjugation of the last item is as follows:

masc.	fem.	masc. pers. pl.	fem. pl.
1.p. powiniennem	powinnam	powinniśmy	powinnyśmy
2.p. powinieneś	powinnaś	powinniście	powinnyście
3.p. powinien	powinna (n. -no)	powinni	powinny

Examples:

Muszę się uczyć. *I have to study.*

Trzeba go zapytać. *One should ask him.*

Powinnaś się śpieszyć. *You-fem. ought to hurry.*

Mam być w domu o ósmej. *I'm supposed to be at home by 8:00.*

'INTRODUCING' SENTENCES. One introduces an identity-noun into conversation with the expression **to jest** that/this is-sg. or **to są** those are, followed by the noun being introduced:

To jest mój kolega. *This is my colleague.*

To jest dobra książka. *That's a good book.*

To są moje okulary. *Those are my eyeglasses.*

The expression **tu jest** here is (pl. **tu są**) is also often used:

Tu jest dobra nowa książka. *Here is a good new book.*

Tu są nasi nowi sąsiedzi. *Here are our new neighbors.*

EXPRESSING 'THERE IS'. The verb *jest* is often used by itself to express whether someone is (there) or whether an item is stock:

Czy jest Marta? *Is Marta there?*
Czy jest sok? *Is there any juice?*

These questions would be answered affirmatively by **Jest** *there is* or **Nie ma** *there isn't*. **nie ma** takes the Genitive case: **Nie ma soku** *there is no juice-Gen*. **Nie ma Marty** *Marta-Gen is not here*.

PREDICATE NOUNS AND ADJECTIVES. A predicate noun or adjective is a noun or adjective linked to the subject with a form of the verb 'be' (**być**). In Polish, predicate nouns are expressed in the Instrumental case, while predicate adjectives are expressed with the Nominative case:

Janek jest dobrym studentem. *Janek is a good student-Inst.*
Ewa jest wymagającą nauczycielką. *Ewa is a demanding teacher-Inst.*

Adam jest chory. *Adam is sick-Nom.*
Marysia jest zdenerwowana. *Marysia is worried-Nom.*

YES-NO QUESTIONS. Polish often forms questions to be answered by **tak** *yes* or **nie** *no* with the help of the question-word **czy** (literally, 'whether'), placed at the beginning of the sentence:

Czy pan jest gotowy? *Are you ready?*
Czy to jest dobry film? *Is that a good movie?*
Czy to nie jest Jan? *Isn't that Jan?*

When a yes-no question revolves around a verb, it is often answered with the verb, not with **tak** or **nie**:

-Czy wypiliśmy mleko? *Did you drink the milk?*
-Wypiliśmy. *I drank it.*

NEGATION

a. When a verb is negated, the negative particle **nie** is always placed immediately in front of it:

Nie mam czasu. *I don't have time.*
Nie kupię tego. *I won't buy that.*

When placed before one-syllable verbs, the particle **nie** takes the stress: **NIE chcę**, **NIE wiem**.

b. When using words like "nothing", "never", "nowhere", and so on, Polish also uses **nie** before the verb, creating the impression of a "double negation": **Nic nie mam** *I don't have anything* **Nikt tu nie mieszka.** *No one lives here.* **Nikt nic nikomu nie mówi.** *No one says anything to anyone.* Another common word that occurs together

with **nie** is **żaden żadna żadne** none, not any, as in **Żaden stół nie jest wolny** *no table is free*.

c. Verbs which ordinarily take the Accusative case take the Genitive case when negated:

Oglądam telewizję. *I'm watching television-Accusative.*
Nie oglądam telewizji. *I'm not watching television.*

d. The negation of 'be' in its existential sense of 'there is/are' is expressed by **nie ma** (past **nie było**, future **nie będzie**) plus the Genitive case:

W sklepie jest piwo. *There is beer in the store.*
W sklepie nie ma piwa. *There is no beer in the store.*

WORD ORDER. Word order in Polish tends to reflect the increasing informational prominence of the elements in a sentence as one proceeds from left to right. Items placed at the end carry logical stress and respond to the implicit question a sentence answers. For example, in

Jan kocha Marię *Jan-nom. loves Maria-Acc.,*
the sentence answers the question 'Whom does Jan love?' (Maria). The same sentence with the subject and object reversed,

Marię kocha Jan (in effect, 'Maria is loved by John')
answers the question 'Who loves Maria?' (John). Polish often makes use of the device of subject-object reversal to express what is equivalent to passive voice:

Obudził mnie telefon. *I-Acc. was awakened by the telephone-Nom..*

Background information is typically placed in the first part of a sentence. Note the difference between Polish and English in this regard:

Jutro wieczorem w tej sali odbędzie się zebranie studentów. *There will be a meeting of students tomorrow evening in this room.*

Manner adverbs in Polish tend to be placed earlier in a sentence rather than later. Note here too the difference between Polish and English:

On dobrze mówi po polsku. *He speaks Polish well.*

SENTENCE INTONATION. Sentence intonation refers to the slight rise or fall in pitch of the voice while speaking. Polish sentences utilize three levels of intonation: mid, high, and low. Sentences can end on a rise, on a fall, or be level at the end. High and low intonation is not radically different from mid intonation. Polish creates the impression of a moderately intoned language.

1. STATEMENT INTONATION. A typical Polish declarative sentence opens at mid level, possibly rises slightly just before the end, but then drops to low level at the very end:

On nie jest tak miły, jak się wy-da-je.

2. YES-NO QUESTIONS, that is, questions expecting an answer of either 'yes' or 'no', usually begin at mid level and end on a rise to high:

Czy je-steś za-do-wo-lo-ny?

Czy pa-ni mie-szka w War-sza-wie?

3. WH QUESTIONS, that is, questions asking 'how', 'why', 'when', 'where', 'who', 'what', 'what kind', 'which' typically begin with high level on the question word, and then fall to a low level for the remainder of the question.

Gdzie pa-ni mieszka?

Jak się pa-ni na-zy-wa?

For a more emphatic question, high level may be maintained until the end of the sentence, with a slight rise on the next to last syllable, then a dip to low:

Dlaczego pani tak się śpie-szy?

It is important not to give WH questions the intonation of a Yes-No question by ending on a high pitch. Aside from needing to learn this one rule, speakers of English are inherently predisposed to have natural-sounding intonation in Polish.

4. MANNER ADVERBS. Adverbs of manner do not usually occur at the end of a sentence, but rather before the verb, where they are emphasized intonationally:

On dobrze mówi po polsku.

APPENDIX: PARTICLES, FILLERS, AND COMMON ADVERBS

above all	nade wszystko	finally	nareszcie
absolutely	absolutnie	fortunately	na szczęście
actually	właściwie	fundamentally	zasadniczo
admittedly	wprawdzie	generally	na ogół
after all	przecież	here is	oto
all kinds of	różnego rodzaju	however	jednak
almost	prawie	in a word	jednym słowem
almost, nearly	bez mała; o mało nie	in advance	z góry
already	już	in any case	w każdym razie
also	też	in general, at all	w ogóle
among other things	między innymi	in other words	innymi słowy
and so on	i tak dalej (itd.)	in the end	w końcu
and things like that	i tym podobnie (itp.)	in the meantime	tymczasem
any moment	łada chwila	in turn	z kolei
any old	byle	indeed, actually	rzeczywiście
as, so	tak	just	tylko
as it were	niby	just a minute	chwilczkę
at all	wcale	less	mniej
at last	wreszcie; nareszcie	let	niech
at least (of amount)	co najmniej	likewise	również
at least	przynajmniej	maybe, perhaps	może; być może
barely	zaledwie; ledwie	more (of degree)	bardziej
basically	w zasadzie	more (of amount)	więcej
better not	lepiej nie	more and more	coraz
briefly put	krótko mówiąc	more or less	mniej więcej
but, why	przecież; wszak	more than	przeszło
but after all	przecież	moreover	na dodatek
by no means	bynajmniej	namely	mianowicie
completely	zupełnie	necessarily	koniecznie
continually	ciągle; nadal	next, subsequently	następnie
downright	wręcz; zgoła	no, not	nie
especially	zwłaszcza	no doubt	zapewne
essentially	istotnie	nonetheless	tym niemniej jednak
even	nawet	not at all	wcale
evidently	widocznie	not completely	niezupełnie
exceedingly	nadzwyczaj	not necessarily	niekoniecznie
excessively	zbyt	not quite	niespełna, niezupełnie
exclusively	wyłącznie	of course	oczywiście; owszem
finally	wreszcie; nareszcie	of course not	oczywiście, że nie
first of all	najpierw	o.k.	w porządku
for all that	zresztą	only just	dopiero co
for example	na przykład	only	tylko
for sure	na pewno	or, in other words	czyli
for the moment	na razie	over and above that	ponadto
		overly	nader

particularly	szczególnie	surely	pewnie
please	proszę	thank you	dziękuję
possibly	ewentualnie	that is	to jest
precisely, just so	właśnie; akurat	that means	to znaczy
predominantly	przeważnie	to boot	na dodatek; i to
primarily	przede wszystkim	too, too much	zbyt; za
probably	chyba; prawdo- podobnie	too bad	szkoda
	raczej	totally	całkowicie;
rather	dość	undoubtedly	niewątpliwie
rather, quite	naprawdę; doprawdy	unfortunately	niestety
really	po prostu	upwards of	z górą
simply	tak	very	bardzo
so	otóż	well, yeah	no
so, well	tak zwany	what a...	co za...
so-called	jedynie	whatever	 bądź co bądź
solely	raczej	what's worse...	co gorsza...
sort of, rather	jeszcze; nadal	why yes	owszem
still	zbytecznie	yes	tak
superfluously	podobno	yet	jeszcze; już
supposedly		you're welcome	proszę

